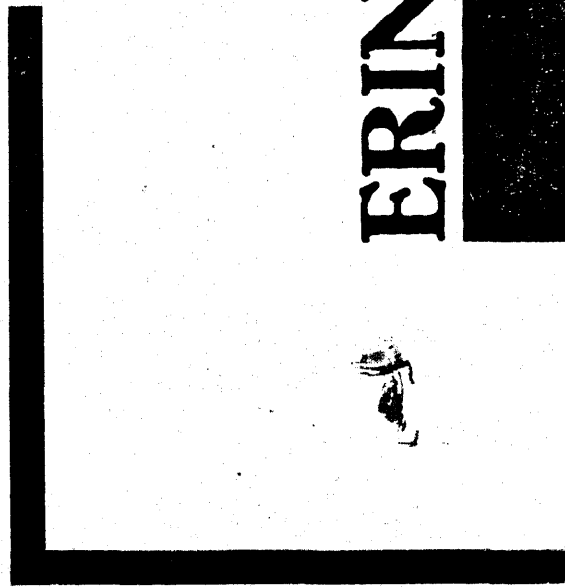

ÜL

Herbert Kinn

ERINUMBER

5

ÜLIÕPILASLEHT

Nr. 4

TARTU

14. III 31

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIOPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

ÜLIÕPILASSELTSIDE LIIDU VIIENDAL AASTAPÄEVAL.

MEIE LÜHIKE ISESEISVUSE AJALIGU ON NÄIDANUD, ET VAJAME OMA ÜHISKONDLIKUKS, KULTUURILISEKS JA MAJANDUSLIKUKS ÜLESEHITAMISEKS MITTE AINULT TEOVÕIMSAID JA ASJATUNDLIKKE JUHTE, VAID VEEL SUUREMAL MÄÄRAL TIHEDAT KOOSTÖÖD SELTSKONNA- JA KULTUURITEGELASTE VAHEL.

SEESÜGUST KOOSTÖÖD ON VÕIMATU LUUA KIIRELT, ILMA LIGEMA TUTVUSE JA ENDISE ÜHTEKUULUVUSETA, SEDA TULEB LUUA JUBA AKADEEMILISE NOORSOO VAHEL, ÜLIÕPILASORGANISATSIOONIDE KAUDU.

SELLELT SEISUKOHALT HINNAKEM TÄNAST JUBILAARI, KES VIIIE AASTA JOOKSUL ON KANNUD JA TEOSTANUD SEDA MÖTET, LUUES MITMETE ÜLIÕPILASSELTSIDE TIHEDA KOOSTÖÖ — LIIDU.

Üliõpilasseltside koostöö katsed ja ÜL selle mõtte kandjana ja teostajana.

Prægust Üliõpilasseltside Liitu (= ÜL), kes käesoleval semestril pühitseb oma viiendat aastapäeva, tuleb kahtlemata vaadelda kui oma eelkäija Eesti Üliõpilasseltside Liidu (= EÜL) orgaanilist jätku. On ju eelmise Liidu likvideerimine ja praeguse ÜL-i asutamine peamiselt tingitud puht välisest põhjustest ja Liidu kaju muutus vaid välist laadi, kuna põhimõttelised alused ja ülesanded jäid suurel määral endisena püsima.

Lude asutatavas Liitu, mille Ülikooli valitsus registreeris 26. IV 1926, kuulustema algul enamuse endise Liidu liikmeid. ÜL-st ja seltside ühisest koostööst emale jäid EÜS ja ENÜS. Ilmatar.

ÜL-i viie-aastasest tegevusest ja püüetest lühikesel ajaloolisel ülevaadel andes ei saa puudutamata jätta ka EÜL, mis moodustab nagu paratamatu eel- loo praegusele Liidule.

Ühesihiliste ja ühistel põhimõtetel baseeruvate üliõpilasorg-ide — eesti üliõpilasseltside — omavaheliste kindlamate sidemete põimimise ja ühise koostöö mõte sai omale reaalse aluspinna EÜL-i asutamisega sügissemestril 1924. Seltside-vahelise koostöömõtte tegeliku algataja (EÜS) poolt oli tulevane seltside koondis esialgu ette nähtud koostöö lepingu alusel ja selleks ka vastava põhikirja kava koostatud. Teisalt aga pooldati koostöö moodusena kindla piirilistemat seltsidel liitu, mis paremini võimaldaks temale pandud funktsioone täita. Pikkade läbirääkimiste ja vaidluste järgi, kokku leppides tihedama liidu moodustamise põhimõttele, asuti arutama liidu põhikirja kava, mis väljatöötatuna registreeriti Ülikooli valitsuses märtsil 1925.

EÜL, kuhu kuulusid kõik tolleaegsed Tartu eesti üliõpilasseltsid, seadis peale üld- ja rahvuskultuuriliste ülesannete endale veel sihiks üliõpilasseltside põhimõtte levitamise ja omavahelise koostöö süvendamise, millele lisandus veel üliõpilasseltside liikmete-vaheline sõbralik ja ausameelne koostelu üliõpilaspõlves, mis aluseks oleks üksteise mõistmiseks ja vastastikkuseks tolerantsiks tuleviku tõös).

EÜL-i juhtivaks organiks oli Edustajate Kogu (= EK), kuhu kuulusid kõigi Liidu liikmete (— LI) proportsionaalsuse põhimõttel valitud esindajad. Pideva asjaajava ja esindava organina oli ette nähtud 3-liikmeline juhatuse, kes valiti EK liigete hulgas.

EÜL-i asutamissemeester mõõdu peajasjalikult Liidu sisemiste korraldustööde ja seltside ideoloogilise külje selgitamise küsimuste arutlemisega. Liidu isikliikmete vastastikkuse tutvunemise ja elavama läbikäimise

otstarbel peeti EÜL-i isikliikmete vaheline peoõhtu²⁾.

Järgnev, 1925. a. II semester algab Liidu tegevuses suurejoonelise avaliku kõnekoosolekuga. Nii esimene kõnekoosolek, kui ka sellele hiljem järgnev vaidluskooosolek, kus eelmisel koosolekul ülesseatud teeside alusel vaieldi peeti, oli kokku meelitanud õige arvurikka osavõtjaskonna, eriti akadeemilisi kodanikke.

Vaidlustes, kus sõna võtsid nii korp-ide, seltside ja maakondliikmete kogude liikmed, kui ka org:imatud üliõpilased, toonitati peamiselt seltside ja orgmatute ringkonnas korp-ide passiivsust, eluvõõrsust, nende liikmele pressivat eluviisi, mis neid org-i tüübina teeb vastuvõtmatuks.

Sama semestri Liidu tegevusarandes on peale üldkultuuriliste harastuste (kontsert-balli korraldamine rahvaviiside kirjastamiseks) peamiselt Liidu sisemiste korraldusküsimuste (seltside-vaheline aukohtu kord, esindusküsimuste selgitamine jne.) käsitlemine ja omavahelise tutvuse süvendamine.

Nagu algul mainitud, kuulusid 1924. a. II semestril asutatud EÜL-i kõik Tartu Ülikooli juures registreeritud eesti üliõpilasseltsid. Sellises suures koondises leidis küllalt erihuve, partikulaarseid püüdeid ja diametraalselt vastupidiseid põhiseisukohti üksikute Liitu kuuluvate seltside vahel. Seisukorras, kus kõik Liidu liikmed ei asunud enamiku LI-ega üliõpilaskommete ja traditsioonide tunnustamises ühisel alusel peitus nii paljudgi võimalusi tulevasteks komplikatsioonideks.

Need eriarusaamised ühisest asjast ilmuvad juba Liidu üldise aukohutukorra koostamisel, kus EÜS. Veljesto ja ENÜS. Ahava ei poolda aukohtu harilikke lahendusmooduseid, vaid seavad üles erinõudmisi ja otsivad kompromiss-seisukohte.

EÜL-i asutamisel ühinevi hea õnne peale võrdlemisi perekaks liiduks, vaatamata sellele, et teadmata oli kui-võrd üksikud LI-ed omaks võtavad enamuse Liitu kuuluvate seltside üldisi põhimõtteid tuleviku koostöös.

1925. a. II semestri lõpupoole tekibki kahe Liidu liikme — EÜS-i ja EÜL. Veljesto — vahel konflikt ühe Tallinna ajalehes ilmunud artikli pärast, mis sisaldas põhjendamata laimu EÜS-i aadressil ja artikli autoriks teati olevat keegi EÜS Veljesto liige.

EÜS. Veljesto, aukohut mitte tunnistades, ei pidanud end kohustatuks oma liikme süüteo kohta enne seisukohta võtta, kuni pole seltsile teatavaks tehtud süüdistatava liikme nimi ja süütegu pole tunnustatud õigusliku normide järgi vastutusele võtmisele kuuluvaks.

Sel puhul tuli EK-us arutusele põhimõtteline küsimus, kuidas üksikud EÜL-i kuuluvad seltsid vastutavad oma liikmete tegude eest väljaspool seltsi. Selleks väljatöötatud konfliktide lahenduse korra suhtes ei jõutud aga kokkuleppele. Samuti ei annud mingeid positiivseid tulemusi konflikti lahendamiseks moodustatud „vahekomisjon.“ Kuna EÜS. EÜS. Veljesto soovitud rahuldust ei saanud, otsustas ta viimasega vahekorra lõpetada. See lahendamata jäänud konflikt kahe Liidu liikme vahel saigi Liidu hilisema lagunemise peapõhjusteks. Otseseks, väliseks senise Liidu likvideerimise ajendiks oli EÜL-i konflikt Ülikooli valitsusega, mille juures paari sõnaga peatun.

Juba 1925. a. I semestril tõsteti EK-us ülesse küsimus vajadusest Ülikooli kuluaaresse üles panna EÜL-i tahvel, mille leiduks LI-u liikmete nimekirja ja jooksvasse asjaajamisse puutuvad teadaanded. 1925. a. II sem. tahvli üles panemiseks loa saamiseks Ülikooli valitsuse poole pöördudes, saadi viimaselt eilav vastus, keeldumise motiive EÜL-ile teatamata. Ülikooli valitsuse ülekohtusena näiva äraütlemisele reageeris EÜL-i EK protestikirjaga, kuna leiti ebaõiglane olevat eelistada võrdlemisi suurearvulise EÜL-i perele teisi vähemaid org-e ja isegi eraisikuid, kelle kuulutusahvlid tolkorral ilutsesid ülikooli koridori seintel.

Ülikooli valitsus, EÜL-i protestis enda haavamist leides, tegi teatavaks keelu motiivid; ühtlasi kõrvaldati protestis mainitud esemed ülikooli kuluaarist.

Kuna protest sellega oma ülesande täitnud oli, otsustas EÜL selle tagasi võtta. Vaatamata EÜL-i esindajate vabandustele ja selgiuustele märgukirja asjus, keeldus Ülikooli valitsus protesti tagasi andmast; nõudis senise EÜL-i EK laialisaamist, võttes viimase liikmetelt ka edaspidiseks passiivse valimisõiguse. Protestile allakirjutanud kaht ksv! ksv! aga karistati valju noomitusega. Liidu liikmed omas suures enamuses ei pidanud Ülikooli valitsuse karistust oma suhtes õiglaseks ja nii küpses otsus likvideerida protestiiks senine Liit ja asuda uue liidu moodustamisega. Liidu lagunemist soodustas veel asjaolu, et EÜS ilma EÜL-i juhatuse teadmata organiseeris seltside vahelise nõupidamise Liidu edaspidise tegevuse määramiseks. Säärane ülesastumine põhjustas Liidu juhatust arvama, et mõõdahilimine valitud esindusest olukordade lahendamisel liikmete ebasolidaarsust tema vastu näitab ja loobus sel põhjusel asjade käigu edaspidisest juhtimisest.

Järgnevatel seltsidevahelistel nõupidamistel ei leitud enam ühist pinda, kahte leeri jagunenud seltside grupi vahel. Silmapilgu ülesandeks ja ainukese tekkinud olukorra lahendu-

²⁾ R. J. kirjut. : EÜL. Üliõpilasseltsileht — EÜS-i erinumber 4. IV 25.

1) EÜL-i põhikirja § 3.

Üliõpilasseltside Liidu praegune esindajate-kogu.

Istuvad pahemalt paremale:
ksv!! A. Emmo, R. Tasso, H. Sarv ja J. Viks.

Seisavad:
ksv!! E. Vint, V. Adamson, O. Virkhaus, J. Ots ja J. Liibusk.

sena nähti senise Liidu likvideerimist. Üksteise järgi lahkusid seltsid Liidust ja selle järgi kui liikmete arv alla viie langenud oli, võidi põhikirja alusel Liidu tegelikule likvideerimisele asuda.

Valitud likvideerimiskomisjon realiseeris 1926. a. märtsi lõpuks Liidu varanduse, korraldas arhiivi ja annetas ülejäänud summad Ülikooli juures registreeritud Lilli Suburgi nimelise abiraha heaks.

Juba vana Liidu likvideerimistöödega paralleelselt alustati eeltöid uue liidu loomiseks, mis jätkusid likvideerimistööde lõppedes. Esimeselt nõupidamiselt, kus arutati seltsidevahelise koostöö uuendamise ja uue liidu loomise võimalusi, võtsid osa pea kõik endised Liidu liikmed (puudus vaid ENÜS. Ilmatar). Koostöö uuendamist pooldavad kõikide seltside esindajad, ainult puuduvad EÜS-i esindajail asja lähemaks otsustamiseks volitused ja teiseks ei leidnud nad võimaliku olevat koostööd seltsiga, kellega neil konflikt lahendamata.

Selle küsimuse arutlusel tehakse ettepanek, et liikmete vahelised konfliktid lahendataks asjaomaste vahel. Sel juhul aga, kui omavaheline lahendamine võimatuks osutub lahkuminevate seisukohtade tõttu, võtab Liit viimaste suhtumise kohta Liidu töösse oma seisukoha. Uue konfliktide lahendamismooduse paremused leitakse selles olevat, et 1. iga konflikt ei saaks Liidu tööd takistavaks, vaid laheneks väljaspool EK-u; 2. EK võtaks seisukoha vaid põhimõtteliste lahkuminekute või lahendamisel ülepääsematuks osutunud takistuste puhul, kuid mitte kumbagi poolt süüdi mõistes, vaid ühe või teise seltsi põhimõtteid või talitusviisi Liidu tööd takistavaks tunnistanud.

Arutusele tuleb veel pariteedi küsimus, kus soovitakse, et iga selts uues koostöös võrdsele häälele osa võtaks. Peetakse ka tarvilikuks seltside omavaheliseks tutvustamiseks põhi- ja nimekirjade vahetamist.

Nende lähemate, puht praktilist laadi, küsimuste arutamisel arvavad EÜS-i esindajad, et sääraseid asju pole mõtet enne lahendamata hakata, kuni pole lõplikult selgunud kõikide seltside põhimõttelised seisukohad tulevases koostöös.

Kui aga enamus esindajaid nende arvamusega ei ühine, lahkuvad EÜS-i esindajad protestides koosolekult.

Järgnevatel seltsivahelistel nõupidamiselt, milledest enam osa ei võta EÜS-i esindajad, tõotatakse välja uue Liidu põhikiri, mis Ülikooli valitsuse poolt registreeritakse Üliõpilasseltside Liiduna 26. IV 1926.

Uus liit tugib oma senistele põhimõtetele ja sihtidele. Liidu seniste ülesannete täiendusena võiks mainida vahest Liidu kaasmõju toonitamist üliõpilasnoorsoo süvenemisele kultuuri ja ühiskonna probleemidesse. Samuti muutus uue Liidu EK arvuline koosseis eelmaintud pariteedi alusel. Ülejäänud Liidu organid jäid aga muutmata püsima.

Järgmise — 1926. a. II sem. Liidu tegevuses peab kõigepealt mainima püüet, Liitu kaasa tõmmata ka eemalejäänud seltsi, mis aga reaalseid tulemusi ei anna. Liidu sisetevõime muutub sel semestril võrdlemisi elavaks, kuna moodustatakse rida eriotstarbelisi toimkondi (muusika-, kõne-, spordijne. toimkonnad), mis Liidu liikmete vahelist läbikäimist suuresti soodustavad. Peale võrdlemisi intensiivse toimkondade tööst osavõtu, suurendavad Liidu isikliikmete vahelised tutvumiseõhtud märksa omavahelise läbikäimise elavust. Samal semestril astub ÜL juhatuse ettepanekul in corpore Eesti Haridusseltsi liikmeks.

Lahkhelilised Liidu üksmeelsesesse koostöösse tõi aga asjaolu, et kaaks Liidu liiget (EÜS. Ühendus ja EÜS. Veljesto) Edustuse valimistele keelduvad minemast ühise Liidu nimekirjaga. Oma seisukohti põhjendavad eelmaintud L-liikmed sellega, et raadiikaalsetel seltsidel on juba ajalooliselt

muudest seltsidest erinev ideoloogia. Radikaalsed seltsid kujutavad endist mingi lõõgirühma, kes igal juhul oma ideid propageerida püüavad¹⁾. Pikad, lõputud vaieldused tekivad nüüd põhikirja § 3 tõlgitsemisel, kusjuures ühed arvavad sealt välja lugeda võivat tingimatut L liikmete solidaarsust esinemistes ja ühises koostöös. Teine, vastaspool aga tõlgitses mainitud § teatavate vabadust jätvate reservatsioonidega.

Selle arusaamatuse puhul seisib Liit jällegi sarnase seisukorra ees, mis eelmise Liidu lagunemise suurel määral põhjustanud oli. Nimelt selgus nüüd, et suur kogu seltsi ole ühinenud koostööks, varem kaalumata, kas kõik Liidu liikmed oma põhimõtete ja eripüüetega Liidu platvormile mahuvadki.

Lõpuks EÜS. Veljesto ja EÜS. Ühendus esinesid eri nimekirjaga „radikaalsed üliõpilased“, ülejäänud liiduliikmed läksid valimistele ühise nimekirjaga.

Edustuses moodustasid mõlemad rühmitused siiski ühise bloki ja töötasid käsi-käes. V Edustuses viidi Liitu kuuluvate seltside esindajate algatusel ja õhutusel läbi üliõpilaskonna haigekassa ja kehvemate üliõpilaste toetamise fondi loomine, luues selleks erilised peatükid üliõpilaskonna eelarves. Samas Edustuses töötati koos ENÜS. Ilmatari ja EÜS-ga.

Juba varakult 1928. a. I semestril tekkisid uued lahkhelid EÜS. Veljestoga. Tagajärg oli viimase lahkumine, andes põhjusena üles — ilma vaatelisi lahkuminekuid.

Sama aasta üliõpilaskonna Edustuse valimiste puhul tuli EÜS-i ja maakondliikmudekogude poolt ÜL-ile ettepanek minna valimistele ühiselt. Kaaluv enamus Liidu liikmetest ei poolda aga valimistele minekut ühise nimekirjaga, küll soovivad aga kõik

1) EK-u koosoleku protokoll 7. XII 26.

bloki moodustamist Edustuses. EÜS. Hüljehiis näeb selles eksimist Liidu põhimõtete, s. o. püüda luua koostööd kõikide ühe-vaateliste org'ide vahel, vastu ja teatab oma lahkumist ÜL-ist 9. III 28.

Varsti järgneb konflikt ENÜS-iga. Kuna liidu kahel suuremal org'il ÜS. Raimla-1 ja ENÜS-il ühepalju liikmeid, tekivad vaidlused esimese koha pärast valimis-nimekirjas. Koosolekul soovitakse näha esimesel kohal mees-ksv! , on ju Liidu liikmeid suurem osa mees-ksv! ksv! . Seda vaadet peab ENÜS omale haavavaks ja lahkub 16. III 28. Liidust. Hiljem ilmuvad lahkavaimised valimisnimekirjade trükkimisel puhttehnil. küsimustes mille tõttu ÜL-ist lahkub ENÜS. Ahava.

Nagu ülalmainitud arengkäigust selgub, haaras EÜL kõik eesti üliõpilaste seltsid oma liikmete kilda ning püüdis moodustada tervikut neist põhimõtete ja sihtide poolest ühtlastest üliõpilas-organisatsioonidest. Kuid ometi peame nentima, et need oma loomult sarnased org'id ei moodustanud tugevat elujõulist tervikut, peamiselt põhjusel, et ei võetud liitumist ja koostööd tarvilikkust täiesti teadlikult vajadusena, vaid katsetati ja kalduti põhimõtetest kõrvale piasjadesse, intriigitseti puht subjektiivsetest kihudest aetuna.

Ka uues ÜL-is tulevad algul esile needsamad sümptoomid, mis esinevad tema eelkäijalgi, kuid mitte enam nii teraval kujul. Osalt on need üle kantud pärvuse teel eelolnust EÜL-ist

Tulevad esile eemalejäämised ÜL-st. Need eemalejäämise motiividena esinevad lahkavaimused osutuvad hiljem siiski kõrvaldatavaks. Näiteks 1928. a. Edustuse valimised, mis tekitasid ÜL-is nimekirjade koostamisel lahkkelisid ja ÜL-st lahkumisi on osutunud paar aastat hiljemalt teostatavateks ning vastuvõetavateks. See näitab, et varemalt on olnud koostöö mõttes liiga kärsitu, ei ole küllaldaselt veendunud ühinemise tarvilikkuses, kuid ometi on hiljem kokkulepe saavutatud on käidud seda teed, mida varem hüljati ja peeti võimatumaks ning mille pärast isegi loobuti koostööst.

Esineb ka häälti „meie üliõpilaspere liigse killustamise vastu“, kuid kahjuks peab mainima, et teod ei käi sõnadega kooskõlas. Ühelt poolt räägitakse tervikluse eduks, kuid tegusimestes ja asjale suhtumises olakse passiivne, et mitte öelda oiselt killustatakse tervikut ennast — milline paradoks!

Praegune ÜL on oma arenguloo kestel läbi teinud mitmesugused faasid, enne kui jõudis oma tänapäeva ilmeni ning tervikluseni. Iga areng nõuab aega, mille jooksul saaks kujuneda olemus ja areneda ideoloogia ning suund, mis põhjustab liitumise vajaduse. Teadlik arusaamine orgaanilise liitumise vajadusest tingib ühinemise ning on ka selle paratamatuks eelduseks. — Tegelik elu toob aga tavaliselt terve ahela lisa-tegureid, mis kõik mõjustavad sirgjoone-

list arengut ning viivad teinekord tähelepanu kõrvale piasjale, igapäevastele toimingutele ja kipuvad hävitama silmist püstitatud eesmärgi. Siin peab olema juhtumõtteks, — põhimõtete jälgimine ja viimine läbi isikute ja suhete ning mööda igapäevasesest väiklustest ja tähenärimistest, siis ainult taotletakse täie arusaamisega põhimõtteid.

Praegune ÜL, mis koosneb neljast seltsist ÜS. Raimla, ÜS. Liivika, EÜS. Põhjala ja EÜS. Ühendus võib tagasi vaadates oma lühikesele arengu-ajale, mis oli täis vastolusid ja raskusi, siiski teatud rahuldustundega ja kindlusega nentida saavutusi ja tehtud tööd. Kõigepealt on see rahuldustunne õigustatud sellepärast, et ollakse terviklikum kui kunagi varem ja on saavutatud rahulik töömeleolu ning vabaneid liigest formaliteetidest. Seda kinnitab elav huvi ja sõbralik suhtumine üksteisesse. Tuntakse huvi üksteise tegevuse ning koostöö vastu, püütakse seda üha süvendada. Vastupidi Liidu välisele arvulisele kahanemisele on viimaseil ajal seda intensiivsemaks kujunenud Liidusitegevus, mis avaldub Liidu liikmete-vaheliste referaatõhtute, spordivõistluste, tutvumistõhtute jne. korraldamise näol.

On saadud mahti end rakendada päris ülesanne teostamisele, kuna kõrvale on jäänud aegaraiskavad vaidlused ja muud vormiküsimused põhimõtelistel alustel üle. A. Rästas.

Märkmeid Üliõpilasseltside Liidu ülesandeist.

Üliõpilasseltside sihiks on arendada positiivset ellusuhtumist ning elujaatavat ilmavaadet ja võidelda igasuguse elu-põletava naudingukultuuri vastu. Tegevus ses sihis ärge piirdugu ainult üliõpilaskonnaga, vaid kandugu kogu haritlaskonnale ja edasi tervele rahvale. See-pärast on meie otseseks ülesandeks ja kohuseks kaasa aidata rahva üld- ja eriti rahvuskultuuriliste algatuste ja ettevõtete teostamisele.

Kultuuriliste ettevõtete ja ühingu-tegevuse arendamisel tuleb enam rakendada seltskonna enesealgatust. Tuleb loobuda lootmisest „kroonule“ ja „kroonu algatusele.“ Siin ei saa ehk küll nõuda üliõpilasilt initsiatiivi, kuid jõudumööda kaasa aitama on nad kindlasti kohustatud, kui mitte enam, siis vähemalt haritud tööjõududena. Meie rahvustunde ja rahvuskultuuri

arendamisel on teha veel küllalt tööd. Eriti jätab soovida meie rahvustunne ja selle kasvatamises ning tõstmises langeb vas-

tutus suurel määral noorsoole, kes võrsub vaba enesemääramise ja omariikluse avaras õhk-konnas. Tuleb kasvatada asjalikku enesehinnangut ja enesest lugupidamist, unustamata selle juures eneskriitika tähtsust. Tuleb loobuda igasugusest meie võõrast vaimust ja kultuuri „vahust“ ning selle pimepäisest kummardamisest. Tuleb teadlikult arendada omapärast kultuuri ja kasvada omapäraselt vaimus. Selle kahtlematult õige sihi arendamisel langeb suures osas vastutus kasvavale haritlaskonnale, kuna oleme ses suhtes palju avaramais tingimuses, kui oli seda vanem põlv. Selles mõttes on täiesti ebaõige seisukoht, mis nõuab, et üliõpilased ärge tegelegu politikaga. Üliõpilasist arenevad rahva juhtivad tegelased, seepärast peavad nad poliitilises küsimuses (siia kuulub riiklik-, sotsiaal- ja ma-

Ksv! Robert Tasso
Üliõpilasseltside Liidu s/s esimees.

Üliõpilasseltside Liidu praegune juhatus.

Pahemalt paremale: A. Emmo (Põhjala), R. Tasso (Liivika) ja H. Sarv (Ühendus).

janduspolitiika) olema sama kodanik. Soovitav pole aga aktiivse parteipoliitika toomine üliõpilasseltsidesse. Lubamatu on mürgitada kasvavat haritlaskonda juba üliõpilaspõlves kildkondliku vaimuga. Üliõpilaspere peaks seisma kõrgemal kitsapiirilisel parteipoliitikast; ses mõttes olgu üliõpilaskoondised apoliitilised.

Üliõpilasseltside Liit tahab arendada oma liikmeskonnas heatahtlikku, ausameelset koostööd, mis kehtaks edasi ka nende astudes tegelikku ellu. Selles mõttes tahab Liit viia oma liikmeid laiemaulatuslikumasse kokkupuutesse omavahel üliõpilaspõlves. Meie haritlaskond peab töötama tihedas koostöös, ja edukaks tööks on vaja vastastikust üksteise mõistmist ning usaldamist.

Üliõpilasseltside sihiks on soodustada ja arendada oma liikmeskonna süvenemist kultuur ning ühiskondlikesse probleemidesse ja kasvatada oma liikmeid nii vaimliselt kui füüsiliselt terveid ja tugevaid isikuid; selleks tuleb paralleelselt arendada mõlemaid külgi. Ka meelelahutus olgu otstarbekalt t a s a k a a l u s tööga. Tahe-takse saata ellu tõeliselt intelli-

gentseid ning mitmekesiseid teo-võimelisi inimesi ja selleks tuleb nõuda liikmeskonnalt tõsist süvenemist oma õpialasse, kuid samal ajal tuleb rõhutada üldhariduslikku täienemist ning sotsiaalprobleemesse süvenemist ja nende jälgimist.

Meist peavad kasvama ühiskonnale tõsised tahtelised töömehed, aga mitte mingid rahvast võõrastavad aristokraaditsevad „suurused.“ Ja selles mõttes olgu üliõpilaste tegevus avalik, mitte aga suletud mingi avalikkust kartva saladusena oma organisatsiooni seinte vahele. Üliõpilaste isetegevus olgu siiski säärane, et teda ei tarvitseks häbeneda ega varjata avaliku huvi eest. Sel otstarbel on Üliõpilasseltside Liidu ülesandeks tutvustada laiemaid hulki üliõpilasseltside ideoloogiaga ja oma ideoloogiliste aluste arendamiseks ja levitamiseks koondada enese ümber üliõpilasseltsi ühiseks ning samasihiliseks koostööks. Koordineerides ühist, samasuunalist tegevust, saavutatakse jõudude kokkuvõtte ning võidetakse tunduvalt edukuses.

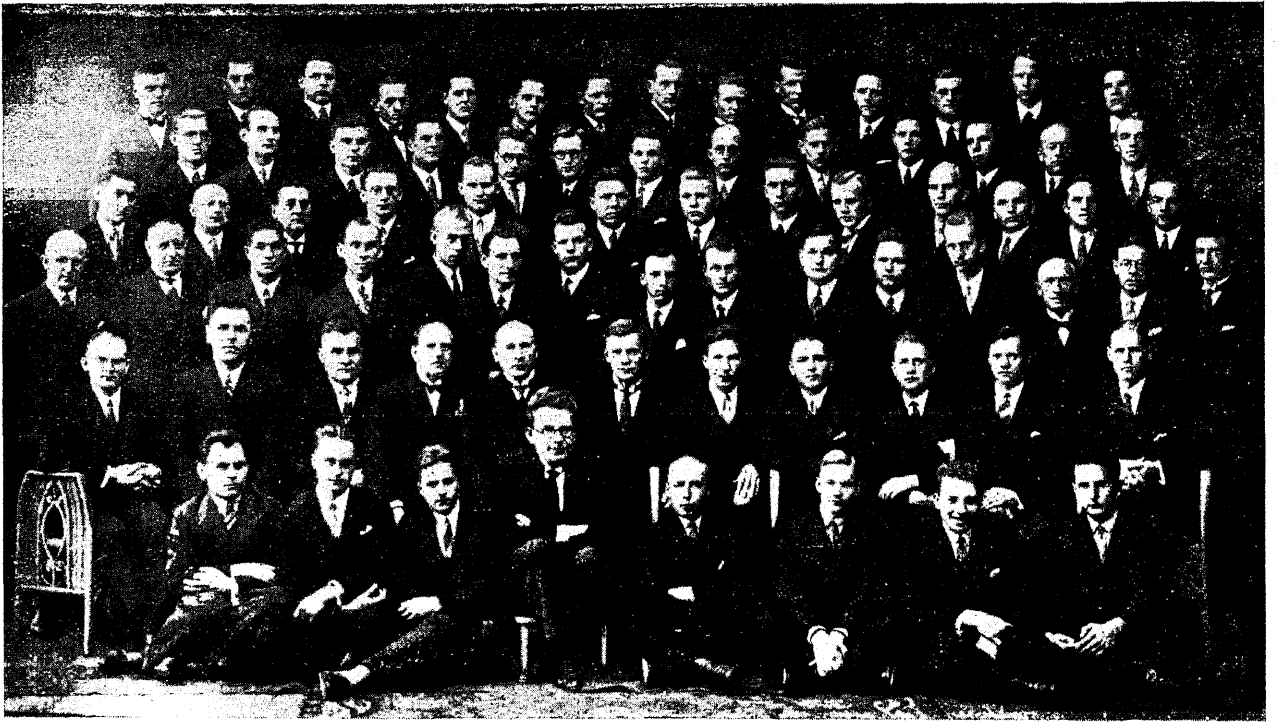
Üliõpilaskonna tegevusest on üliõpilasseltsid seni aktiivselt,

täie teadvuse ning vastutustundega osa võtnud ja sama-sihiline tegevus ootab ees. Üliõpilaskonna omaabi ettevõtteis on on oldud agaramaid osavõtjaid ja toetajaid; siin ei saa jätta nimetamata „Üliõpilasseltsi“ ja Üliõpilaskonna toetusnädalate toetamist, kuid veel on ootamas teostamist rida muid ülesandeid. Nende organiseerimiseks ja edasiarendamiseks tuleb rakendada tööd heatahtlikult ning püsivalt. Kuid ka olemasolevad Üliõpilaskonna ettevõtted pole veel jõudnud küllaldaselt rahuldava tasemini; nende edasiarendamist tuleb üha jätkata.

Küllalt jätabki vahest soovida meie üliõpilaspere kõlblas tase (laiemas mõttes) ja üldine kaasvõitlejalik suhtumine. Enamus meie üliõpilastest on koondunud intiim-organisatsioonidesse; see peaks muutuma üldiseks nähtuseks. Kuid enamasti nende liikmeskonnad võõrastavad üksteist, sageli aga suhtuvad isegi vaenulikult. Seesugune nähtus on täiesti lubamatu. Selle kõrvaldamiseks peab asuma tegevusse iga organisatsioon, teostades seda peamiselt oma noorliikmete kasvatusel kaudu. Avaramad võimalused ja otsene ülesanne ses suhtes on organisatsioonide liitudel, kes peavad võimaldama laiemaulatuslikke kaasvõitlejate kokkupuuteid, mis peavad sündima isiku ja tema individuaalsuse hindamise alusel vastastikkuses sallivuse ja usaldatavuse vaimus, mille tulemuseks on heatahtlik, sõbralik ning ausameelne koostöö. Tegevusele ses suunas on Üliõpilasseltside Liidus rõhku pandud seni ja samasuunalist tegevust tuleb arendada pidevalt edasi, kuni jõuame tõeliselt teraviliku üliõpilaskonnani ning oleme tõelised kaasvõitlejad.

Seni rajatud alused ja suunad on õiged. Tuleb arenevast samamuda edasi sama rada ja seda mitte ainult üliõpilaspõlves, vaid ka tegelikus elus. Selleks jätkugu tahet ja jõudu!

R. Tasso.

ÜS. Raimla möödunud semestril.

Võitlus erakondliku korrupsiooni vastu — meie akadeemiliste koondiste ühiskondlikuks ülesandeks.

Ajal, mil meie rahvas pidi alles kaitsema oma edasi-elamise õigust rahvusena, olid eesti üliõpilasorganisatsioonid rahvusliku mõtte eestvõitlejateks ja rahvusliku kultuurivarade päästjateks. Rahvusliku kultuuri arendamisel olid neil tähtsamadki ülesanded täita, kui oma sisemistes eluavaldustes rohkem kitsendatud avalikkudel selt-sidel.

Oma riikluse kättevõitlemise järelle said meie üliõpilasorgide senised ühiskondlikud ülesanded riigiparaadi ja seltskondlikkude ettevõtete ametlikkudeks ülesanneteks.

Kuid noorematel natsioonidel ei jää üliõpilasnoorus ühiskondliku elu passiivseks pealtvaatajaks ka omariikliku korra juures. See noorus on kriitilistel aegadel omandanud ka riigipolitiilise aktiivsuse. Nii on Saksas üle 100 aasta tagasi tolelaegsed Burschenschaftid võitlusse astunud Saksamaa riikliku ühtluse eest, nagu meie päevil Deutsche Studentenschaft suursaksluse ning Soome üliõpilased

suursoomluse mõtte eest. Me oleme näinud Vene üliõpilasi aktiivses võitluses riigikorra muutmise eest ja kuuleme praegu sedasama Hispaania üliõpilastest. Me näeme veel praegu saksa ja soome üliõpilaskondi sõjakat rahvuslikku politikat tegemas antisemitismi, venevastasuse, rootsivastasuse näol.

Meie üliõpilaskonnal ei näi Eesti iseseisvusest saadik enam olevat ühiskondlikke taotlusi, mis ulatuksid üliõpilasperest enesest kaugemale¹⁾. Meie aja poliitilistes käärimistes võib aga vaevalt praegunegi kaunis apoliitiline üliõpilaskond ühiskondlikust elust kuigi kauaks eemale jääda.

lärnevad read tahavad meie organiseeritud akadeemilisele pererele, nii üliõpilastele kui vilistlastele, esitada ühiskondliku ülesande, mis peaks olema aktuaalsemate hulgas.

1) Poliitilisi avaldusi on silma paistnud ainult ühelt kommunistlikult ringilt, ja EÜS. Veljesto pere hulgast (Dünamias).

* * *

Me näeme praegu kõigis noortes demokraatias tõusvat laialist opositsiooni parlamentaarse korra suuremale pabele — parteide võimupüüetest tekkinud poliitilisele korrupsioonile. Ka meil hakkab end ikka teravamalt avaldama kodaniku vastumeelsus poliitiliste erakondade ja nende lehtede ideetusele, vastutustundeta omakaspüüdlusele, väiklastele intriigidile, valelikkusele, kultuuri- ja tulunduse-elu politiseerimise ja avalikkude tegelaste terroriseerimise püüetele. See vastumeelsus ja vastarindlus on end aktiivselt avaldama hakanud juba enne majanduskriisi, on aga ühenduses selle kriisiga ainult teravama kuju võtnud. See meie kodaniku rahulolematuse on end avaldanud eri organisatsioonide (Valve Liit), uute erakondade ja uute lehtede asutamises, „peremehe“ nõudmises riigipresidenti kujul ja Lapua liikumise järeleaimamise katsetes.

ÜS. Liivika möödunud semestril.

Et avalik vastasrindlus praegusele politika-tegemise viisile ei piirdu enam väikeste inimeste ja üksiku temperamentliku suurmehega, nagu adm. Pitka, selle uuemaks tõenduseks on „Õitsitulede“ ankeedi tulemus, kus professorid, riigikohtunikud, riigisaadikud, juhtiv tulunduse-tegelane, kirjanik-audoktor ja teised väljapaistvad vaimu-inimesed annavad otse hävitava hinnangu meie erakondlusele ja selle ajakirjandusele.

See kodaniku rahulolematu peaks olema küll nii tõsine nähtus, et riiklikult mõtlevad elemendid politikute perest sellega juba arvestada võiksid. Kuid viimaste nädalate erakondliku võitluse erakordne mürgisus tõendab seniste hoiatuste asjatust.

Meie erakonnad on end lohutada võinud sellega, et riigipööre, nagu see toime tuli Poolas ja varem Itaalias, on Eestis võimatu laialiste rahvahulkade poolehoidu omava tahtjõulise juhi puudumisel. Ei ole kahtlust, et püüd diktaatori poole saab meil olla vaid omariikluse lõhkumiseks. Kuid, kas hoolitakse sellest poliitiliste kirgede möllus?

Tulgu see paratamatusest või

ilmavaatelisest veendumusest — omariiklust hoidvatele elementidele ei jää teist teed kui poliitilise elu tervendamine olemasolevates vormides.

See tervenduse-aktsioon saab tagajärjekas olla ainult seesuguse voolu kaudu, mis ühendab eneses praeguste partei-võitluse viisidega mitteleppivaid, omariikluse alusel seisvad inimesi, hoolimata nende poliitilisest meelsusest.

Erakondlike ülevõtmiste ajajärgus on meil kindlateks erapooletuteks koondisteks jäänud pea ainult veel akadeemilised org-id — vennastused (n. n. intiimorg-id) ja nähtavasti ka akadeemiliste kutsealade seltsid ülikooli juures ja väljaspool.

Vist küll kõigi akadeemiliste vennastuste ametlikuks eesmärgiks on ausate ja teguvõimsate kodanikkude kasvatamine vastastikkuse sõpruse ja usalduse õhkkonnas. Valdav osa neist on akadeemikodanikkude ühendused väljaspool ilmavaatelist alust ja mõned neist on sallivuse, üksteist mõista püüdmise printsiipi ka otsest väljendatud nii põhikirjas kui org-i elu praksises. Nendest rakukestest tuleks ausameelsuse

ja tolerantsuse nõuet levitama hakata ka meie avalikku ellu.

Kui üliõpilasorg-id näivad Eesti riikliku iseseisvuse ajal kaotanud olevat oma ühiskondlikud ülesanded, siis on aga seesuguste ülesannete teostamiseks nüüd hoopis avaramad võimalused. Meie üliõpilasseltsid ja -korporatsioonid ei ole ju ammu enam ainult üliõpilaste koondised, vaid kaksikorganisatsioonid, mis oma teises järjus koondavad ülikooli lõpetanud haritlasi. Uus riigikord on toonud ka suurema koaleerimise-vabaduse, mille tulemuseks on orgide-vaheliste liitude ja kartellide edasiarenemine. Tähtsamaks organisatsiooniliseks eduks viimastel aastatel on liitude laiendamine vilistlaskogudele (mis seni on teostunud küll ainult korp-idel, kuid kõne all olnud ka juba seltsidel). On juba algust tehtud ka liitudevaheliste kokkulepetega ühiste sihtide elluviimisel üliõpilaskonna elus. Jääb veel laiendada neid kokkuleppeid ühiskondlike ülesannete teostamisel.

Kõnesoleva eesmärgi sihis on org-id teatavat mõju ka avaldanud juba ainuüksi sellega, et nad on meie inimeste koondisteks põiki

EÜS. Põhjala 20. aastapäeval.

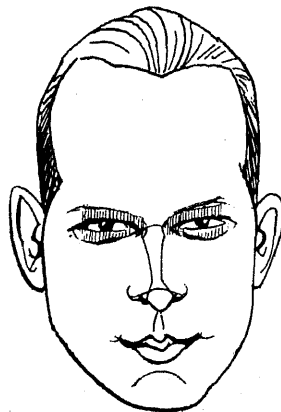
erakondlikule kuuluvusele. Kuid seda mõju vaja avaldada teadlikult ja plaanikindlalt. Org-ide üliõpilaste poolel tuleb püüda kasvatada liikmeid, kes ka poliitiliste tegelastena jääksid džentelmenideks. Siis muutub vilistlaste poolel võimatuks praegu veel tavaline nähtus, et ausameelsuse nõude alusel organiseerunud akadeemikud, tihti sama vilistlaskogu liikmed, võivad oma lehti ja oma parteikäsilasi lasta süüdistada autuses oma akadeemilisi kaasvõitlejaid, ilma et sellele järgneks lahendus isikute eneste või nende org-ide algatusel. Korporatsioonides ja seltsidest vähemates ning nooremates paistab olukord ses suhtes olevat tervem.

Teine liik akadeemilisi org-e — kutsealised — saavad tagajärjekalt võidelda kultuuriliste, tehniliste ja tulunduslike tööalade emansipeerimise eest politikast. Seda vaatekohta tuleb arendama hakata juba ülikooli juures asuvas seltsides.

Kutsealaste kõrval on meil ka muid eriharrastustega akadeemilisi koondisi, kuni viimati asutatud kultuur-sõprade ühinguni. Kas ei oleks aeg asuda ka aktuaalsemate ülesannete juurde ja asutada eri akadeemiline ühing poliitilise elu kultuuristamise ja

tervendamise ning ilmavaatelise mõtlemise arendamise ülesannetel? Seda laadi ühingu tegevus on võimalik kõige vihasema erakondliku võitluse maal — Saksas; selle ühingu Hochschule für Politik, kus peavad muu seas loenguid kõigi riiklikult mõtlevate erakondade ideelised juhid, on seal omandanud suure tähtsuse. Meil oleks selleks ülesandeks vahest kõige otstarbekohasem parteiliselt mitteaktiivsete inimeste koondis. Kaaluvaid ja üldlugupeetavaid inimesi leidub meil kõige rohkem Ülikooli ja Riigikohtu tegelaste hulgas. „Õitsitule“ ankeet näi-

tab osal neist inimestest ka elavat huvi kõnesoleva ülesande vastu. Kui 15 mitte-erakondlikku vastajat sellele ankeedile (16-nest) astuks ühingu liikmeks, võiks ta juba mõjuvalt oma tegevust alustada. Referaatkoosolekute kõrval peaks ühingu tähtsamaks avaldusabinõuks olema — oma ajakiri. Kui sellele ajakirjale oleks alustuseks kindlustatud kas või ainult mainitud 15 tegelase kaastöö, — peaks tema minek teise poliitilise ajakirja puudumise tõttu Eestis olema rahuldav. Et säärane üleparteiline väljaanne ei tarvitse olla unistuseks, selle tõenduseks on neil päevil Berliinis ilmumahakanud ajakiri „Der Staat seid Ihr“, mida võivad ühiselt välja anda koguni parteitegelased — sotsiaaldemokraatidest kristliku maarahvaerakonnani. See ajakiri algab Thomas Manni paljuütlevat pealkirja kandva artikliga — „Wiedergeburt der Auständigkeit.“ Ausameelsuse taotlemine politikas peaks olema ka meie ühingu õilsamaks ülesandeks. „Politik ist Angelegenheit des Geistes. Damit ist sie bestimmt sittliche Angelegenheit zu werden“ — ehk tahaksid ka meie vaimuinimesed võimalikuks pidada neid teise venna Manni sõnu tema „Mõistuse diktatuurist.“ **Jaan Mets.**

Ksv! Erast Pung
Üliõpilasseltside Liidu mõõdunud se-
mestri esimees.

EÜS. ühendus 1929. a.

Vajame tervendavat optimismi . . .

Sageli esineb nii kõne-koosolekuil kui isiklikudel mõttevahetustel ja kokkupuudetel tuttavateringis ksv! ksv! hulgas mingi tüdiv-kurb meeleolu ning tume kartlikkus tuleviku ees. Rääkimata meie ajakirjandusest, mis läkitab arutliti rahvale tublid annused vesistunud pessimismi ja haletsevaid ajakajasid. Püütakse isegi pessimismi teatud juhtudel õigustada kui mõnda arstiiniit aja virilale vaimule ja loodetakse selle n. n. „kaitserõugete“ panemisega tervendada organismi. Kuid liialdamisega on satunud hädaohtlikku seisukorda — võiks ütelda, et „kaitserõuged“ kipuvad tekitama tõve ennast — organism kõvenemise asemel tükib nõrgenema.

Kuid, kas on üldse püütud leida iseõlemise mõtte tervendamiseks ja liigse meeleolu languse vastu mingit veenvat suunda, või asjalikku optimismi? —

Seda kohtame väga vähe, kuid just vastupidi levitatakse edasi pessimismi ning tüdimust, et mõtlemata mis on selle tagajärg, — kas pole see meie olukorras tüdimuse kasvatamine tüdimusega?

Ühiskonnas leidub alati jõuk pessimiste ning kahtlejaid, kõik enamasti vanade sammaste juurde jääjad, edu eitavad, negatiivsed tüübid. Ärgem rääkigem neist, nad on teinekord isegi vajalikud liiga suure optimismi tasakaalustamiseks. Kuid sarjakem neid, kes on kaotanud usu endasse, kellel on varisenud tulevikulootused. — Ja tõesti peab ütleva, et meil neid tänapäeval palju on siginenud.

Tärvakavad meelde vast-taandunud esimese kodaniku Riigikogus lausunud, mitte just julgustavad ja töölekihutavad sõnad ning ka meie suurima idealisti pessimism. Kuhu on kadunud erksad sähva-

tused? Kas tõesti meie iseolemise lühikene kestvus on juba jõutagavarad tühendanud, või on see ainult endasse, oma saavutustesse usu kaotamise tulemus, väsimus?

Kiire tõus, loomisvalud, need nõuavad erikordset pingutust ja suurt tahtet, et ka pettumuste korral siiski optimismi säilitada. Ent psühholoogiliselt ei saa kunagi heaks kiita juhtide pessimistlike väljendusi. Kes tahab olla juhi kõrgel kohal, see peab olema optimist kõikide oma isiklike pettumuste kiuste, siis on ta teguvõimas juht, ta on juht, keda võib ka kõige raskemal silmapilgel julgelt usaldada, s. o. juht, kes viib välja karide vahelt.

Laias massis leiab kergelt kõlapinda tüdimus, kuid lausa rabavalt mõjuvad veel otsesed pessimistlikud väljendused selleks.

Muutunud oludes.

Vene ajal oli üliõpilaskond tihti seltskonna lõõgirühmaks valitsuse vastu. Eesti üliõpilane oli sageli teataval määral juba ka „seltskonnategelane.“ Eestis on üliõpilaskond poliitilise tegurina oma endise tähtsuse kaotanud, samuti ei ole mõeldav enam üliõpilase tähtsus „seltskonnategelasena.“ Uutes oludes jäägu üliõpilane peamiselt akadeemilise tegevuse piiridesse, valmistagu end hästi oma tulevasele kutsetegevusele ja arendagu end akadeemilises õhkkonnas igakülgset haritust ja kasvatatuks kultuurinimeseks.

Varem oli diplom pärastise heaolu kindlustuseks. Nüüd räägitakse akadeemilise pere üleproduktioonist ja raskustest koha leidmisel. Üliõpilasel ei tule enam orienteeruda diplomile ja härrasmehe elule, vaid töömehe meelsusele sotsiaalse õigluse ja solidariteedi põhimõtetel. A. Palvadre.

Ning katsutagu siis veel tüdinenud massis saavutada mõistlikku töötahet ja veenvat tervendavat argumenti. Kerge on ju meeoleu alla kiskuda, kuid mitu korda raskem on seda luua.

Liiga kergesti allutakse meil üliõpilaskonnas ja juhtivates ringides loiu tüdinenud massipsühhoosile või üldistatakse omad isiklikud raskused ja ebaõnnestumised.

Väär on kõiki ebaõnnestumisi, pessimismi tekkimise põhjusi ühendusse viia meie majanduslikkude muredega, kriisiga, — ei, peame küllaldase osa majanduslikkude murede põhjuseks pidama ka tüdimust ja väsimust.

Ei taheta tunnustada oma vigu, kuid selle asemel minnakse teistele näpuga näitama ning püütakse kõiki olude ja miljöökärsusele veeretada. Näitena olgu alles hiljuti ühe meie tuntud tegelase „tragöödia.“ Ühiskonda tükitakse süüdistama, et ta pole laternaga „inimest“ otsinud, ehk sõnastades teisiti — oodatakse „mäe tulemist Muhamedi juurde!“

On ju meie olud ahtad ja kindlasti ei paku suuri arenemise võimalusi eriliste kitsaste huvidega tüsedatele jõududele, kes suudaksid tõesti midagi üle talvise tasapinna luua. Nende

üksikute meelekibedus on mõistetav ja arusaadav, siin esineb valus paratamatus. Suurele enamusele „traagilistele tegelastele“ leidub aga töövõimalusi, kui ollakse optimist ja tõesti tööd tehakse töö enda pärast, mitte tehes tööst prestiiži-küsimust.

Kindlalt on vaja vastu astuda üldiselt levivale tüdimusele, ükskõiksusele, mis tahab lasta asjadel endal areneda, et „küll aeg ise kõik korraldab“ — see on jõuetuse ja pankroti tunnustus. Väär on arvata ja uskuda, et massist peab see tervendav elujõud tulema. Ei — massi peab seda tervendavat elujõudu viima ning siin kasvav haritlaskond peab esirinnas sammuma.

Tuleb hävitada mingisuguse messiase lootus ja arvamine, et keegi väljast tuleb ning kõik jälle õilistab. — Ei, meie ise peame uue hooga, uue energiaga ning töötahetega avastama julged tuleviku perspektiivid.

Lähtumine reaalsest on tarvilik, — meie oleme, meie ei saa kui rahvas kaduda ega kuhugi pageda. Oleme seotud oma asendiga ja peame leppima sellega, sest teist valikut ei ole. Kuid unustage me viivuks

ära, et meie ajal loodusar mulisem ja võimalused ehk avaramadki ning tagasihutajaks peab olema tahe ja kaasaaitamine oma kodumaa kultuurilise ja majandusliku elu mõtestamise ja tervendamise poole.

On riiklikus kui ka isiklikus elus vigu tehtud, neist vigadest on küllalt võimalik õppida ning nad olgu hoiatavateks tähisteks, nagu meremärgid karidel. Julgust ja töötahet peab olema. nendest hoiatavate tähiste rägastikust mööda tüürida.

Neile pessimistidele, kes on usu kaotanud eneses ja iseolemise tulevikku, neile tuleb leida veenvaid argumente, hävitada mingi ebamäärane „vana hea aja“ tagasitulemise unistus. Meie ise peame looma omale „hea uue aja.“ Aga see „uus hea aeg“ ei tule, kui norutatakse ning käsi rüpes hoitakse, vaid seda peab looma kõikide koostöoga, küll ta juba siis tuleb.

Ajast ja arust läinud vaateid, mis tekitavad valed kujutelmad, tuleb objektiivse kriitikaga ja arutlustega väärida, sest need sagedasti põhjustavad liigse pessimismi.

Peab mainima tänuväärt samusid ajajooksul kivilinenud arva-

muste hävitamiseks. Olgu esildatud mag. Edg. Kant'i uuring „Eesti geopolitiline asend, eriti Venemaa suhtes“, mis ümber lükkab sagedasti mainitava väljenduse, nagu oleks Eesti majanduslikult Venemaale tähtis, just vastupidi. Eesti oma geopolitilise asendiga pole Venemaale majanduslikult tähtis olnud ning veel vähem võiks seda öelda tuleviku perspektiivide suhtes, praeguse Venemaa majandusliku arengu tendentsi juures, kus Venemaa tööstuslik-süda baseeritakse ikka enam ja enam itta. Ainult võimu-politilise momendiga tuleb meil arvestada. See uuring (ette kantud A. Majandusteaduse Seltsis k. o. sem.) selgitab vastavate andmete najal, et juba varemalt

oleme elanud majanduslikult võrdlemisi omaette elu ning seda enam lootust peaks andma meile oma iseolemisel nüüd. Vabandada tuleb ainult väärvaadetest ja lummutustest, millede paljastamisel on suur sõna öelda objektiivsel teaduslikul kriitikal.

Kui meie iseolemise algaastail oldi üli-optimistid, nähti lihtsalt ja oldi ohtrakäeline paremale ja vasakule jagamises, siis nüüd esimese decenniumi möödudes ollakse pessimistideks muutunud, oldi harjutud saama mitte aga vastu andma, nüüd paistab kätte jõudnud olevat tagasiandmise ajajärk. Ainukese pääseteena viib välja paremini korraldatud töö, mis

peab tuginema rahulikule optimismile.

Suurjuhtide ja tulevaste juhtide ülesanne seisab rahulikus töömeeleolu süvendamises, optimismis, mis olgu põhjendatud ja uskumpanev. Suur hävitavus on oma isiklike pettumusi põhjuseks teha ühiskondlikkudele pettumustele, nagu see tavalisti esineb. Ent põhjendatud optimismist peab välja kasvama meie aateline suund, tunguute omapäraste kultuuri-varade loomiseks.

Tartus, 4. III 31.

Endel Grep.

Meie üliõpilaste elu ümberkorraldamisest.

Alused üliõpilaseluks enne sõda.

Eesti oli enne ilmasõda Venemaa osa. Tolleaegseid Venemaa elanikke võis jaotada jämedais joonis kaheks osaks: 1) Väga suur rühm rahvast, n.n. alamseisus (talupojad ja töölised), kes pidid leppima kõige minimaalsemaga. Nende töö tasuks langes vaid nii palju, et hädavaevalt hinge sees pidada. Kultuursed vajadused ei võinud neil tekkidagi. 2) Vähem rühm keskmise ja kõrgema seisusena (haritlased, riigiametnikud, väimulikud, suurmaapidajaid, kõrgema võimu kandjad jne.), kes võis lähedalt või ülilähedalt elada ningnimelt just esimese rühma varal.

Nagu laial Venemaal, nii oli seisund ka meie kodumaal Tartu Ülikooli uuesti avamise ajal XIX sajandi algul ja hiljem. Ainult XIX sajandi lõpul ja käesoleva sajandi algul hakkab meie „alamaseisuse“ tulunduslik olukord osalt paranema ning ühes sellega ka rahva üldised kultuursed vajadused kasvama.

Tartu Ülikooli üliõpilaste eluvormi loojaiks omal ajal olid kõrgemast seisusest pärit rikkad üliõpilased. Vanemad ise võisid elada laia elu, seda võimaldati ka poegadele-üliõpilasele. Kehve-

mad üliõpilased püüdsid jõudumööda elada samasugust üliõpilaselu kui jõukadki. Kes lõpetas ülikooli, sellele oli kindlustatud vähemal või suuremal määral jällegi laheda elu võimalused.

Kes elas laia üliõpilaselu aastate viisi ning ei lõpetanud ülikooli, ka need võisid olla muretud, — neilegi leidis igal ajal teenistuskohiti ja ka häid. Endises Venes sageli ei hinnatud nii palju teadmisi või töövõimeid kui härrasmeelikku või kõrget ülemalikku olekut.

Sel põhjusel kujuneski laiakaareline üliõpilaselu. Siis üliõpilased võisid laia elu elada, — nende tulevik oli täiesti kindlustatud. Muidugi osa üliõpilasi oli sunnitud kehvuse pärast tagasihoidlikult üliõpilaspõlve mööda saatma. Üliõpilased võisid aga siis rahuliku südamega ka laenusid teha, — tulevased palgaolud võimaldasid laenude tasumist ilma eriliste raskusteta.

Ennesõjaaegsete haritlaste töörakendus.

Vene haritlane oli vaid ametnik, kes pidi õiendama ainult oma ametalalisi ülesandeid: arst arstima, õpetaja koolis tunde andma jne.

Kultuuri töö, eriti laiemate rahvahulkade kultuurselt arendamine oli mitte ainult mittevajalik, vaid kogunisti mittesallitav või isegi keelatud.

Vastavalt sellele olid ka üliõpilaste töö ja arenemise sihid. Polnud siis tooniandvaid üliõpilasil muresid, kuidas end arendada kultuuri edasiviivaks tööjõuks. Üliõpilaste elu suunda määravais üliõpilasorganisatsioones elati lõbusat üliõpilaselu ja püüti end peamiselt väliselt kasvatada.

Üliõpilaselu suuna võtmine Eesti iseseisvuse algul.

Kui Tartu Ülikool hakkas funktsioneeruma Eesti iseseisvuse ajal, siis osa üliõpilasi hakkas elama üliõpilaselu jällegi vana laia elu kava järele. Kujutleti, et kui enne vanade vilistlaste käsi käis hästi, ehkki nad üliõpilaspõlves lubasid endile vähemaid või suuremaid lähedusi, siis nüüd Eesti iseseisvuse ajal, kus sõda möödunud, peab lugu samuti kujunema. Elati muretuid päevi üliõpilasena, lohutudes — küll kohad tulevad, kas ülikool lõpetada või mitte. Küll vilistlased aitavad, — need on selle ja selle suurepärase ettevõtte eesotsas.

Ajaloo keerdkäigud on meile dikteerinud kiire arenemistempo. Kui tahame püsida, siis peame tõusma mitte üksi vanade kultuurirahvaste kõrgusele, vaid peame pidama nendega ka sammu. Ei ole kahtlust, et me seda väliselt saame, vahest juba suurelt olemegi saavutanud. Seemiselt oleme sellest aga kaugel. Kui tahta ka selles omada kiiret tempot, mida me tahtma peame, siis on esimene nõue tunda omi puudusi, olla teadlik oma tõusikluses. Ülikool annab akadeemilisele perele teadmised, kasvatust aga mitte. Sellela ei saa aga haritud inimeseks. Kasvatuse alal on üliõpilasorganisatsioonidel meie tingimustes suurem ja tänuikum ülesanne, kui nad seda ise aimavadki. Rohkem sisulist ja ajakohast kasvatust, vähem efekti!

R. Rägo.

Üle kümne aasta jooksul on aga meie elu mitmes suhtes hoopis teisiti kujunenud, kui seda iseisvuse algul ette kujutati. Paljud lootustäratavad ettevõtted on varisenud kokku. Paljud neist vilistlasist, kes seisid eeskujudena lähedat üliõpilaselu eelistavate üliõpilaste silmade ees, on „läbi põlenud“ või elu ise on sundinud neid elama väga tagasihoidlikult.

Pole meie üliõpilasi ootamas ei ükski säärane hea teenistuskohat, milliseid ennesõjaaegsed ülikoolilõpetajad võisid leida Peterburis või mujal Venemaal.

Uued elunõuded meie haritlasile ja üliõpilasile.

Kogu meie rahva elu-olu on nüüd teisel alusel: rahvas ise tahab ka oma kultuurseid vajadusi täita. Ei ole meil orjapid, et kõrgem klass võiks lähedat elu elada. Meie haritlaste osaks langeb nüüd rahvalt kaugelt vähem, kui see oli vanal vene ajal, alamalt seisuselt kõrgema seisuse tarvis.

Missugune on väljapääsu tee? Loodetakse paranemist häist viljarikkaist aastaist, kui need peaksid juhtuma tulema. Aga ei need päästa meid üksi.

Haritlased peavad oma elamis- ja töötamisviise ümber korraldama demokraatliku rahva nõuete kohaselt. Kõik haritlased peavad tagasihoidlikult elama, samuti ka üliõpilased.

Meie haritlastelt nõuab elu kau-

gelt rohkem võimeid, kui see oli vanal vene ajal. Ei ole kasu meie riigi ja rahvale sääraseist ametnikest-haritlasist, millised olid kõige otstarbekohasemad vana Vene riigi seisukohast.

Meie haritlased peavad olema loovad kultuursed tööjõud, kes aitavad rahvast tõsta paremale järjele, nii aineliselt kui vaimliselt.

Sellekohaselt peavad ka üliõpilased ette valmistuma.

Kui palju on nüüd meie haritlasil kultuurseid ülesandeid täita, mis võisid või pidid endise vene aja haritlaste töökavast välja jääma. Ei jõua ükski haritlane täita kõiki neid ülesandeid, mis elu temale ette veeretab, aga iga haritlane peab katsuma täita võimalikult rohkem neist. Et tal jätkuks jõudu kultuursete ülesannete täitmiseks, selleks peab ta kõigepealt oma energiat ja tervist säästma.

Niihästi meie haritlaste, kui ka üliõpilaste mitmed eluharjumused selles suhtes nõuavad muutmist.

Väga vajalikud ümberkorraldused.

Vanade „kuldsete aegade traditsioonide“ järele püsib paljudes meie üliõpilasorganisatsioonides alkoholi tarvitamine organisatsioonide eneste ruumes.

Meie üliõpilastel ei ole enam raha joomiseks. Neil ei ole

tulevikuski nii palju sissetulekuid, et katta oma võlgade seda osa, mis läinud joomisele. Meie haritlased ei jõua aineliselt juua ka peale ülikooli lõpetamist, nagu seda võisid teha muude hulgas ka ülikooliharidusega inimesed endisel Vene ajal. Enne oli sissetulekuid elamiseks ja ka alkoholi tarvitamiseks, nüüd on neid raske hankida elamisekski. Üle selle alkohol teeb inimese lodevaks ja töövõimetuks.

Ei kao alkohol enne meie üliõpilaste organisatsioonest, kui ülikooli võimud selleks kindlaid samme ei astu. Neid tuleb aga tingimata teha.

See viib iga vaimutöömehe enneaegselt hävimisele, kui ollakse püsivalt õõseti kaua ülal, küll koosolekuil, olenguil või ka omas kabinetis töö juures. Kui palju on meil haritlasi-invaliide, kes eluaastate järele peaksid olema täies tööjõus, kuid tegelikult osutuvad aga töövõimetuiks, ehkki nad varem olid enam-vähem agarad töömehed. Mitmedki meie kultuurseist tööjõududest on kaotanud oma vaimutöö võimed just sellepärast, et nad on kurnanud oma jõudu liiga kauaste öösiste ülalolemistega.

Inimese organism nõuab, et inimene peab õhtul varakult enne keskööd magama minema, ainult sel korral võib kogu organism kosutatavalt välja puhata järgmise päeva tööks.

Vii! Paul Kogerman
ÜS. Raimla vilistlaskogu esimees.

Meie üliõpilaste elu on kujunenud nii, et neil tuleb sageli olla kaua öösel ülal. Koosolekud organisatsioones, Edustuses, lauluharjutused jne. algavad harilikult hilja õhtul ja venivad keskööni või tihti ka üle selle.

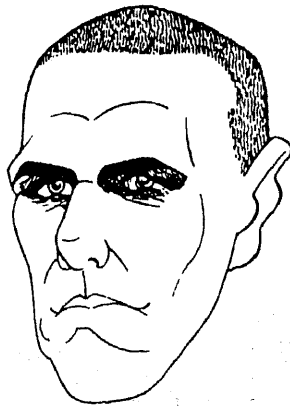
Peale öösist ülalolemist on järgmisel päeval väsimus, mis takistab loenguil käimist või ka kodus töötamist. See on nüüd seda raskem, et kui enne vene ajal töö algas kõigis asutis, nii ka loengud ülikoolis kell 9, siis nüüd paljud loengud algavad juba kell 8.

Õõseti ülalolemisest kannatab kõikide inimeste organism, eriti aga meie üliõpilaste oma. Suurem osa meie üliõpilasist on veel noored. Nende organism on veel arenemisel, sellepärast vajab see eriti head puhkust peale tööpäeva. Samuti meie suurema osa üliõpilaste elutingimused (toitmine, korter jne.) on rasked ning tervist kahjustavad. Kui siia juurde tuleb veel öösiste puhkuste kurjasti tarvitamine, siis on see lausa enese tervise õõnestamine. Ei ole meil veel kindlat ülevaadet meie üliõpilaste tervislikust seisundist (seda kavatakse teha), kuid väga hästi on teada, et paljud meie üliõpilasist kannatavad näit. palavikkude all. Need üliõpilased peavad täiesti loobuma hilja õhtul toimuvast koosolekuist.

Nagu nägematute aatomite liitudes moodustuvad nähtavad, massiivsed mäe-ahelad, nii võib ka väike-seltside liitudes tekkida suur mõju-rikas organisatsioon.

Paul Kogerman.

Meie mitmesuguseis, nii üliõpilaste kui mitte-üliõpilaste organisatsioones kurdetakse, et osavõtmine on loid ning ei ole püsiv — paljud agarad tegelased kaovad pea tegevuse-väljalt. Võtame näiteks meie akadeemilised laulukoorid, kes ei jõua kuidagi suurema täiuseni välja areneda ja muuseas just sellepärast, et ei saa püsivaid kooriliikmeid, kes oleksid alati tegelikult koori arendamistöö juures, nii kogu üliõpilaspõlves, kui ka pärast ülikooli lõpetamist vi-

Vii! Richard Kleis.

listlasina, kui nad peaksid jääma elama Tartu.

Nii kaua kui meie organisatsioonide töö õiendamise toimub hilja õhtuti ja öõseti, lugu ei võigi teistsiti olla: tegelasil ei jätku lihtsalt tervist ja jõudu püsivalt öõseti ülalolemiseks.

Kõigist säärasest tööst, mis toimub hilja õhtuti, ei ole kasu ei tegijaile endile ega ka tööle, mis jääb katkendiliseks ja puudulikuks.

Meie üliõpilaste õõhtused koosolekud peaksid algama kella 9—10 asemel juba kell 8 või veel varem ja nad peaksid lõppema kell 10—¹/₂11, nii et osavõtjad võiksid jõuda koju puhkama enne kella 11.

Praegu on selleks takistusi muuseas ka ülikooli enese poolt: mitmed loengud toimuvad õõhtuti kella kaheksani või ka hiljem. Ülikooli loengud ja praktilised töõd peaksid lõppema hiljemalt kell 6 p.l. Seda nõuavad meie üliõpilaste tervise ja arenemise huvid.

Meie üliõpilastel peaks olema üks äripäev nädalas, näiteks laupäev, nagu mõnel pool välismaal, täiesti vaba loengust ja praktilisest töist. See päev oleks siis kasutatav mitmesuguste ühisettevõtete tarvis, mida nüüd hädasunnil peab õiendama õõhtuti ja öõseti. Näiteks väga otstarbekohane oleks sel korral lauluharjutusi toimetada laupäeval hommikul või päeval, kus kõikide teaduskondade üliõpilased on vabad ja hääled õõpukusest värsked. Samuti võiks Edustus oma koosolekuid pidada päeval, kus osavõtjate pead ei ole jõõdnud veel väsida asjade kaineks arutamiseks.

Pühapäeviti peab aga olema täielik rahu.

Üliõpilaste vabastamine laupäeviti ülikooli töõst on läbiviidav sel teel, et semester algab natuke varem ja lõpeb natuke hiljem kui see seni on toimunud.

A. Valdes.

Ülikooli ja üliõpilaskonna suhtumisest meie majanduselu nähtustesse ja vormidesse.

Meie ülikooli suhtumist Eesti majanduselu nähtustesse ja majanduslikkude ettevõtete vormidesse näitab kõige kujukamalt majandusteadus-osakonna õppekava. See osakond esindab ju ülikoolis kõike seda, mis ülikool pakub oma kodanikele meie majanduselu tundmaõppimise alal.

Sellest õppekavast leiame rea kursusi, mis käsivad üldist teoreetilist majandusteadust, kui ka eramajandusteadust. Kahjuks ei leia meie seal ühtki dotsenti, lektori ega õppeülesandetaitja kursustki, mis käsitaks enamikku meie oma rahvamajanduslikke ettevõtete nähtusist ja vormest.

Need õppekavad on osalt Vene, osalt teiste suurriikide ülikoolidest üle võetud ja käsivad peamiselt niisuguste ettevõtete vorme ja struktuuri, mis on oma sed suurriikidele ja suurrahvas-tele, s. o. aktsiaseltse ja osaühinguid, ning nendele sarnaseid suur-ettevõtete vorme.

Iga inimene, kes vaevaks on võtnud pisutki pilku heita meie majanduselu nähtustesse, peab tunnistama, et meie rahvamajandus oma suures enamuses, eriti aga põllumajanduslik tööstuskaubandus, baseerub pea ainuüksi kooperatiiv-ettevõtetel. Meie võitööstus, kartulitööstus (piirituseks), peekonitööstus jne. omavad peaaegu ainult ühistegeliste ettevõtete kuju. Ka tarvitajate ühistegevus, ühistegelise krediidi korraldus ja vastastikune kindlustus esinevad tähtsate teguritena meie rahvamajanduslikus elus.

Ja kui meie Vabariigi esimesel päevaldel püüti mõnel pool jäljendada suurrahvaid ja asutati rida igasuguseid aktsiaseltse ja osaühinguid, siis on aeg näidanud, et see oli suur eksitus, et meie väiksele riigile säärased suurettevõtted käivad üle jõu, et

meil tuleb luua ettevõtteid, mis vastavad meie kapitali võimetele ning meie rahvamajanduse nõuetele.

Kahjuks pole ülikool seni vaevaks võtnud meie praktilise elu nähtustele ja nõuetele vajalikku tähelepanu kinkida. Majandusteaduse osakonna õppekursused pole aastate kestel mitte püüdnudki käsitada meie oma majanduselu nähtusi, vaid jäänud elust eemale.

Sellepärast on arusaadav, et ka üliõpilaskonnas puudub huvi elule läheneda teadusliku silmaga. Sellepärast on ka ülikooli lõpetanud majandusteadlastel vähe teadmisi, millega asuda praktilise töö juurde ja veel vähem oskust meie majanduselu nähtustes orienteeruda.

Meil puudub täiesti ülikoolilt saadud nii teaduslik-teoreetiline, kui ka praktiline ettevalmistus ühistegelistesse ettevõtetesse teenistusse astumiseks.

Selle järeldus on suur pettus ülikoolist ja seal kulutatud ajast ning varast. Allakirjutanul on olnud aastate eest toleaege ülikooli rektoriga selle nähtuse üle mõttevahetusi, kus viimane on tõeks võtnud, et ülikool peaks peale üldteadusliku ettevalmistuse oma kasvandikele majandusteaduse-osakonnas pakkuma võimalusi ka praktiliste elunähtuste ja vormidega tutvumiseks. Kahjuks ei ole seda siiani sündinud.

Et üliõpilaskonnale võimalust anda ühistegelise liikumise ajalooga ja ühistegeliste ettevõtete vormidega tutvuda, leppis omal ajal Eesti Ühistegelise Liit professor P. Kõpuga kokku, et viimane E. Ü. Liidu kulul Põllumajandusteaduskonna üliõpilasile peaks loenguid mainitud aine üle. See kestis paar aastat, siis võttis ülikool nende loengute

kulud oma kanda. Kuid meie teades pole selle kursuse kuulamist majandusteaduse üliõpilasile mitte ainult sunduslikuks tehtud, vaid ka mitte soovitavaks tunnustatud.

Ja kui mineval sügisel tolleaege haridus- ja sotsiaal-ministri poolt ülikoolile ette pandi eelarvet vähendada, siis leiti põllumajandusteaduskonnas, et kulusid võiks vähendada sel teel, et ühistegevuse kursus ülikoolist välja heidetakse!

Praegu on teatavasti päevakorras majandusteaduse-osakonna ümberkorraldamine. On esitatud ametlikkude komisjonide ja üksikute õppejõudude kavasid ning soove. Kuid meie ei ole mitte kuulnud, et ülikoolis eneses kellegi oleks mõttesse tulnud selle teaduskonna üliõpilasi tutvustada tahta ühistegelise liikumisega ja selle liikumise vormidega. Küll aga teame, et hoopis kõrvalised organisatsioonid, nagu Tallinna Börsekomitee, on selle õppeaine tarvilikkusele juhtinud ülikooli valitsuse tähelepanu.

On vastuvaidlematult selge, et ülikool ei saa lugeda oma ülesannet täidetuks, kui ta omi kasvandikke tutvustab ainult nende majanduselu nähtustega ja vormidega, mis esinevad peamiselt ja domineerivalt suurtes riikides, ning jätab tähelepanemata meie oma rahvamajanduse ja selle ettevõtete vormid. Ülikool peab oma kasvandikke tutvustama ka meie oma majandusega. Ja selleks tuleb ühistegevus võtta ülikooli õppekavasse, nii põllumajanduse, kui ka majandusteaduse üliõpilasile. Soovitavaks aga tuleb pidada, et neid loenguid kuulaksid ka kõik teised üliõpilased, sest igal meie haritlasel on neid teadmisi pärastises elus sagedasti tarvis.

A. Kask.

Üliõpilasseltside Liit mälestab

Liitu kuuluvaist organisatsioonest 24. II 18 — 12. III 31
manalasse varisenud vilistlasi ja kaasvõitlejaid

US. Raimlast

vilistlased :

Martinson, Juhan / Rumma, Jaan

kaasvõitlejad :

Karu, Juhan / Kreek, Eduard
Põlluman, Alfred / Valk, Herbert

ÜS. Liivikast

vilistlased :

Aavakivi, August / Frants, Johannes
Jürgens, Arnold / Sander, Tõnis
Saukas, Voldemar / Truu Bernhard

kaasvõitlejad :

Naaris, Jaan

EÜS. Põhjalast

vilistlased :

Adamson, Amandus / Järv, Hans
Kark, Karl / Lasberg, Maks
Lepp, Oskar / Sarva, David

kaasvõitlejad :

Pöder, Konstatin / Ree, Karl

EÜS. Ühendusest

vilistlased :

Bach, Artur / Jürman, Hans
Podrätšik, Aleksander / Samon, Paul
Vilms, Jüri

kaasvõitlejad :

Ahas, Henn / Gabrel, H.
Kiho, Nelly / Kubjas, Eduard
Lambert, Berta / Parts, Gustav
Saarepera, Mart / Treial, Jaan

Paar jämedat sõna peenutsemiste ajal.

On mõtetu kärpida Eesti riigi hariduse kulusid. Statistilised andmed näitavad, et Eesti riik oma õpilaste peale mitte rohkem ei kuluta kui teised. Ja vahest on natuke õigust ka neil, kes haridust jõuks nimetavad. Siis oleks ju hariduse-kulude kärpimine riigi jõu kärpimisega ühenduses, mida ei kodanik, ei ametnik, ega riigitiitrimehed küll soovima ei peaks. Palju siunatud majanduslik kitsikus ei ole veel nii suur, et see sunniks hariduse kulusid kärpima. Selle tõestuseks võiks silmas pida seda, et selsamal aastal, mil isegi ülikoolis koondama kiputi, jõukamatele põllumeestele riigi poolt „kingituseks“ pakuti summa, mis vahest ületab ülikooli terve aastase eelarve. Ei saa ju riiklikku rukkiosstu teisiti mõelda, kui kingituse andmise kavatsusena neile põllumeestele, kellel rukist rohkem kui oma tarviduseks on. See kingitus oleks siis vahest oma otstarvet paremini täitnud ja riiki vähem koormanud, kui rukki ülesandjatele turu ja riigi hinna vahe oleks lihtsalt koju käte saadetud.

Peale selle riikliku toiminguga, mis tõendab, et riigil rahapuudust kaugeleki veel ei ole, võiks vahest leida veel leegioni üksikuid näiteid selle kohta. Olgu neist paar järgmist:

Riiklik pank ostis L. veski 5,5 miljoni sendi eest ja müüis selle edasi uuele ostjale väga soodsail tingimustel 4 miljoni eest.

A. talu oli kitsikusse jäänud ja pakuti müüa. Eraostiad ei saanud üle poolteise miljoni pakkuda, riiklik asutus maksis kaks ja pool miljonit.

Kui Eesti riik endale mingit luksust lubada võib, siis võiks selleks luksuseks kõige esimesena olla küll odav ja kergesti kättesaadav haridus igale kodanikule. Kui praegu isegi koolitegelased sõbrustavad koolide koondamise mõtetega ja kooliraha tõstmise vastu küllalt häält ei tõsta, siis nagu lõhnaks see selle mineviku järgi, kus „paremad“ kodanikud ei tahtnud mitte näha, et „alamad“ oma lapsi said saata sinna kooli, kus käisid nende omad. See lõhn hakkas juba levima siis, kui Eesti riigi algupäevil riigi õilsam kodanik oli lubanud oma lapsed ka rahvakoolist läbi viia, aga selle siiski tegemata jättis.

Oeldakse, et koondada on tarvis intensiivse tõstmiseks, kuid peaks leiduma võimalusi koolitöö intensiivsust tõsta ka ilma koondamiseta. Pealegi kui, nagu eelpool nägime, riigil mitte võimata ei ole koolide peale veel märksa rohkem kulutada.

On palju siunatud meie keskkooli sellepärast, et ta ei andvat ülikoolile küllalt ettevalmistatud õpilasi, kuid päris üksmeelne see siunamine siiski ei ole. Ka ülikoolis leidub õppejõude, kes oma õpilaskonna ettevalmistusega päris rahul on. Peab ütleva, et meil oma hariduse-töös palju veel paran-

Vilja Jaan Sarv
EÜS. Ühenduse vilistlaskogu
esimees.

dada tuleb, kuid selle parandamise juures tuleks kõigepealt hoiduda igasuguse lõhkumise eest ja katsuda võimalikult kohendada seda, mis on juba olemas. Selle parandamise juures ei saa vahest lihtsalt eeskujusid võtta välismaalt, ehk olgu siis — meie ootaksime mitukümmend aastat, kuni väljaspool on hariduse olud kohandatud ilmasõjast saadik maksvusele pääsnud demokraatliku korraga. Selle parandamise juures ei saa ka küllalt tarvitata näpunäiteid anda statistilised andmed või mõned üldised mõisted, nagu koolitöö intensiivsus. Haridus saab jõud olla alles siis, kui selle hariduse omanik tõesti elus rohkem oskab ja jaksab kui see, kellel mitte õnneks ei ole läinud seda haridust omandada. Elu ei ole mitte paljalt ametnikkude elu, või muudu sullemeeste elu, vaid elu on kõigepealt võitlus loodusega. Sellepärast, et võitlus loodusega, nagu igasugune võitlus, saab tagajärjekas olla ainult siis, kui võitleja on sellekohased võited omandanud, mitte ainult teoreetiliselt, vaid tingimata ka praktiliselt. Peab ütleva, et meie üldhariduslikud koolid tõesti ei valmistu kodanikke elu vastu. Kõneldakse, ja päris põhjendatult sellest, et kool võõrutab oma õpilasi füüsilisest tööst. Seda ei tohi mitte olla. On katsutud füüsilisest tööst võõrdumise vastu tarvitusele võtta kehaharjutusi, kuid ka need kehaharjutused ei saa mitte täita otsekohese füüsilise töö aset. Nad ei saa seda sellepärast, et iga füüsilise töö juures tulevad tarvis erilaadi musklingutused ja iga harjumata musklingutus mõjub vastumeelselt.

Füüsiline töö saab olla armas ainult sellele, kelle lihased on harjunud selle tööga. Kooli tuleb sisse tuua ka füüsiline töö.

Ei taha oma kõrvu uskuda, kui ringis, mille liikmed pidid olema Eesti hariduse sõbrad, kõneldakse päris tõsiselt sellest, et üldhariduslik keskkool on ainult ametnikkude ettevalmistamiseks. Kõlab väga imeilikult, kui kõneldakse hariduse jõust ja statistiliste andmete najal otsustatakse keskkooli sulgeda sellepärast, et kõigi lõpetajate jaoks ei ole vabu kohti, kuhu neid panna ametisse. Paistab ju siin tegemist olevat arvamisega, et keskkooli lõpetaja on nii jõuetu, et riik peab ta ilma tema oma isetegevusega ka pehme koha peale istuma seadma. Siit tundub sedasama eelpoolnimetatud lõhna, mida ei saa aristokraatlikuks nimetada, vahest ennem küll peenutsemise lõhnaks.

Kui see peenutsemine maksvusele pääseb meie hariduse-tegelaste hulgas, siis on sellest mõneks ajaks haridusele kahju karta, kuid võib ennast troostida sellega, et see on ainult „Episode, nicht Geschichte“, nagu ütles üks saksa ajakirjanik sakslaste Baliimaale tungimise puhul ilmasõja ajal. See peenutsemine võtab meil mõnes kohas, kuigi süütu, siis ometi päris veidra ilme. Meie üliõpilaskonna, kui ka üksikute üliõpilasorganisatsioonide esinemistel kiputakse liiga piinlikult nõudma mingit kusagilt välismaalt toodud ülikonna-vormi. Selle piinliku nõudmise pärast on nii mõningi kord pidanud esinemistest eemale jääma need kaasvõitlejad, kellel pole võimalik olnud rõivastuda sellises vormis.

Kui peenutsemise plüüdi kõrvale jätame, kooli ka füüsilise tööst sisse toome, mitte ainult naljaks, vaid nii, et iga õpilane õige mitmel füüsilise töö alal kas endale või oma ümbrusele mingi tarviliku asja valmis teeb ja sellest siis ka rõõmu tunneb, siis vahest hakkavad koonduma ka need riigi kulud, mis praegu lähevad tööta töölisele töö muretsemiseks. Sest kui inimene mitmesugust tööd oskab ja jaksab teha, siis ei lähe ta riigi käest neid sente santima, mida ta võiks endale muretsema neid pesupulke saagides, mida praegu välismaalt sisse veetavat.

Kui Eesti kooli korraldamiseks statistilisi andmeid tarvitada, siis tuleks küll kõigisse koolidesse kiire korras sisse seada arvepidamise õpetus. Ei oleks mõeldav, et rahalisse kitsikusse sattumiste arv saaks siis praeguse kõrguseni tõusta, kui igal kodanikul oleks tarvilikud teadmised arvepidamises. Jätkugu neist jämedaist sõnust praegusel peenutsemiste ajal.

J. Sarv,

HOMMIKULEHT SÕNUMED

toob ainult seda, mis
uus, värske ja põnev.

Kõige odavam leht — hind 3 senti. Postiga 1 kr. kuus.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised.

Teiste päevalehtede toimetustes lõpeb töö kell 4 peale l. „SÕNUMETE“ toimetus töötab aga öösel kella 3-ni. Selle tõttu on ka leht kõige värske m; ta võtab palju hiljem uudiseid vastu kui ükski teine leht.

„SÕNUMED“ on müügil igal pool enne teisi lehti: Tallinnas ja Nõmmel — vara hommikul. Tapal ja Haapsalus kell 11 enne lõun. Rakveres kell $\frac{1}{2}$ 12 enne lõunat. Tartus ja Narvas kell 2 päeval. Paides kell 3 päeval. Valgas kell $\frac{1}{2}$ 5 peale lõunat. Viljandis kell $\frac{1}{2}$ 6 peale lõunat.

Praeguse kehva aja tõttu on häda üldine. Ajalehe kuulutus on aga kõige parem vahetalitaja. Otsitakse teenistust, müüakse kinnisvarasid ja asju. Et siin rahvale vastu tulla, on „Sõnumete“ kuulutuste hind määratud äärmiselt odav — 3 senti mm. ühel veerul. Kuulutused algavad juba 50 sendist peale, kohaotsimine 25 senti. „Sõnumed“ ilmuvad varahommikul. Mitte õhtul, vaid päeval tehakse kõik ostud-müügid, sõlmitakse lepingud ja palgatakse teenijad; seal on „Sõnumed“ teejuhiks.

„Sõnumete“ toimetus ja peatalitus asuvad Pikk t. 54, Tallinnas.

EESTI

ENTSÜKLOPEEDIA

8 ANDES

ÜLE 60.000 ARTIKLI JA VIITE, 11.000 VEERGU TIHEDAT TEKSTI.

„EESTI ENTSÜKLOPEEDIA“ sisaldab välismaa sellelaadiliste teoste eeskujul artikleid kogu inimkonna teaduste, kirjanduse, kunsti, tehnika ja muult vaimse ja ainelise kultuuri aladelt. Eestit käsitlev osa tuleb täiesti algupärane.

„Eesti Entsüklopeedia“ on ainuke meie teaduslik suurteos, mille kaastööliseks on ligi 250 teadusemeest ja avaliku elu tegelast.

Ilmub 5 a. jooksul. Hind 200 kr.
(Üksikvihkudes ja üksikute annetena teos müügile ei ilmu.)

Eeltellijatele soodustatud hinnad veel lühemat aega maksvad.

Maksmine osakaupa.

Tutvustamisvihk (32 lk, värvitrukis) hinnata.

EESTI ENTSÜKLOPEEDIA TALITUS K.-Ü. „LOODUS“ TARTUS, VANA T. 1.

Eesti A.s.

John Nurminen

Tallinn, Väike Karja 12.

Speditsoon & Tollitalitus
Inkasso & Kinnitamised

Telegraafi aadress: JOHNURMINEN

Kõnetraadid: 7-95 } Kontoris
1-96 }
13-99 Tolliametis
Postkast nr. 12.

Kehaline kasvatus ja karakter.

Vii! Mart Raud.

ÜS. Liivika vilistlaskogu esimees.

Suurim kasvatus ülesanne demokraatias on arendada ühiskondlikult väärtusliku karakteriga kodanikke. Intellektuaalsete võimete süvendamine on tähtis osa sest ülesandest. Varem ajul ja osalt ka praegu suunab kool kogu oma tegevuse ainult sellele. Muutunud olukorrad on aga kooli tööd avardanud. Mitte ainult sihid ei ole laienenud, vaid ka nende saavutamise meetodid on avardanud. Karakteri väärtusi võib teoreetiliselt selgitada klasistoas, aga karakteri kasvatada, omastada võib ainult praktikas, ainult elus, ainult tegevuses. Kool peab inspireerima õpilasi elama tema poolt antud sihtjoonte järele.

Kehalistel harjutustel on suured sotsiaalsed assotsiatsioonid. Sotsiaalne evolutsioon algas ürginimeste salgas võitlemise ja jahipidamisega. Koostöö, grupi töö, grupi-teadvus, ütehoidmine, eneseohverdamine grupi heaks — need iseloomujooned hakkasid neil tegevusil arenema. Inimpõlved läbi need iseloomujooned on olnud ühenduses suurlihaste tegevusega. Ka tänapäev mõjub ühendavalt seltskonnale mingi suur — lihaste tegevus: mäng, tants või töö.

Ka julgeolek rahvusliku kaitse seisukohalt tõstab esile kehalise kasvatus tähtsuse. Muidugi esimene nõue kaitse teostamiseks on tugevad ja jõu-

lised mehed ning sellele lisaks truudus, vaimustus, distsipliin, määruste pidamine, eneseohverdamine ja enesekontroll, mida kõiki süvendab kehaline kasvatus, eriti aga võistlus-mängud.

Üks suurimast sotsiaalseist probleemest on moraal. See on õige sõja, tervise ja ka ideaalide seisukohalt, sest moraal mõjustab otseselt tervist ja tervis on aluseks igale edukale tööle ja tegevusele. Hea tervis ning tugev füüsiline k ülg on suur individuaalne ja sotsiaalne aare. Tervis on otsekohesest ühenduses meie produktiivsusega ja majandusliku olukorraga. Siin peab märkima määratud kahju, mida sünnitab paremas eas tööjõuliste akadeemiliste kodanikkude enneaegne surm ja töövõimetus, mis meie ühiskonnas on võrdlemisi sagedaseks nähtuseks. Mul ei ole andmeid sportlaste kohta, et nad kauem elavad, kui teised. Kuigi oleks andmeid, mis tõendaksid vastupidist, ei lükka see minu veenet ümber, kehalise kasvatus kasulikkusest, kuigi see võib saada kahjulikuks, kui teda ei juhita küllalt asjatundlikult ja kontrollitult.

Õieti juhitud kehaline kasvatus arendab sotsiaalset meelt, grupi ühtekuuluvust. Kehaline kasvatus oma laialiste aladega (võistlus-mängud jne.) arendab indiviidi eneseusaldust ja aktiivsust. Tänapäev vajab indiviide, kes julgeksid kaitsta ka n õ r k a ja ebapopulaarset seisukohta, kui ta peab seda õigeks, ja kes ei pageks võitluse eest.

Kehaline kasvatus sisaldab ka eetilise elemendi. Ürg-rahvaste juures arenes primitiivne ja selge võitluse-eetika: mis üks tegi grupi heaks ja grupi vaenlaste vastu, oli õige ja eetiline; kõik, mis grupile kahjulik, oli ebaeetiline. Kes surmas grupi-liikme, oli mõrtsukas; kes surmas vaenlase, oli kangelan. Oma seltsimehele valetamine oli hukkamõistetav, vaenlasele valetamine oli diplomaatia. Mõnigi neist primitiivseist ja naiivseist mõisteist on püsinud inim põlve ja kandunud üle ka tänapäeva tegeliku ellu. Võistlusemängudes on ikka oma kindel eetika.

Päris kindel on see, et ainult tasakaalus füüsilise, vaimse ja hingelise tervise võime oodata õilsaid, sotsiaalseid ja eetilisi seisukohti ning nendest johtuvaid tehinguid. Ainult hea tervise ja sellel baseeruva enesevalitsemise, eneseusalduse abil on võimalik täiel määral realiseerida oma tõelist isiksust.

Kehaline kasvatus, eriti aga võistlusemängud loovad eetilisi olukordi, an-

Vii! Bernhard Rostfeldt.

EÜS. Põhjala vilistlaskogu esimees.

navad püsivalt võimalusi heaks või halvaks. Eetika (printsipi võib õpetada koolis. Aga neid peab püsivalt rakendama ellu ja tegevusse, et nad saaksid tõesti omaks ja ligidaseks. Püüe võita, väärsammud või vastaste arvatavad väärsammud, võitluse-ägedus ja pinged — kõik see on reaalse elu kool. Eetika käsitleb indiviidi, aga veel enam indiviidi suhteid teistele. Õige „mängumeel“, ühistöö kaaslastega ühise eesmärgi saavutamiseks, eneseohverdamine grupi heaks, lihtne ausus, õiglus, viisakus jne. — kõik need on sotsiaalse teenistuse vormid, mis on põhipanev eetiline printsip.

Inimene, kellel on sotsiaalset meelt, eetilist arusaamist ja kes on emotsionaalselt tasakaalus, on karakteriga indiviidi. Sääraast indiviidi võib usaldada. Tema reageeringud on õiged. Kehaline kasvatus on suur tegur sellise iseloomu kujundamisel. Juba see annab kehalise kasvatus tähtsa osa üldkasvatuse programmis. Ta on kõige loomulikum, otsesem ja meeldivam ning sellepärast ka kõige jõulisem abinõu ülalmainitud väärtuslike iseloomujoonte arendamiseks.

Ometi on ju meil näha ja teada, et sportimine alati ei arenda sotsiaalseid, eetilisi ja karakteri väärtusi. Ehkki keh.kasvatus peaks seda tegema. Aga

„ÜLIÕPILASLEHE“ tellimisi Tartus võtavad vastu

1) „Üliõpilastele“ talitus (töötundidel), 2) Akadeemiline Koopereeratiiv — Jaani 7, 3) Üldine Ajakirjanduse Kõrval — Rütli 11.

alal, millel on nii jõulised võimalused heaks, omab sama ja enam võimalusi ka kurjaks, väärtjuhtimisel ja käsitlusele.

Mineviku ja ka praeguse aja kasvatusjuhitud, õpetajad on pööranud liiga vähe tähelepanu eriti eluliste tegevuste juhtimisele ja kontrollimisele. Keh. kasv. on enam elamine kui õppimine.

Kehaline kasvatus arenes seni juhtimata ja kontrollita, tihti hüljatult kasvatusautoriteetide poolt. Ala, mis oleks pidanud olema kasvatusjuhtidele jõuliseks liitlaseks, põlati ja eemaldati tihti. Ebaküpsete noorte eneste juhtimisel ja kontrollimisel, on päris ime, et oleme sellel alal seniseidki tagajärgi saavutanud.

Esimene samm keh. kasvatuses kasvatuslikkude väärtuste realiseerimiseks on täieline keh. kasv. korraldus ja kontroll kasvatusinstituutide poolt. Seni oli see tähtsam iseloomu kujundamise ja tervise korrastamise vahend ning ühtlasi kõige enam kahju võimaldav ala kogu kasvatuses kasvatajate poolt hooletusse jäetud.

Säärane olukord on ebaloomulik. Kõik õppeasutised peaksid keh. kasv. kindla koha andma oma õppekavas, juhtima sellesuunalisi tegevusi sihikindluse ja autoriteediga ning olema vastutav nende eest samuti, nagu iga teise ala eest kasvatuses. Kui kasvatusjuhitud hakkavad nõudma keh. kasvatuselt kasvatuslikke tagajärgi määrgude võitmise, sekundite, sentimeetrite asemel ja teotavad mehi, kes saavutavad neid tagajärgi, — siis on keh. kasvatus küsimus lahendatud.

Ainult siis saavad keh. kasv. õpetajad vabad käed tõeliste kasvatuslikkude tagajärgede saavutamiseks. Kasvatuse kõrgemad juhitud peavad hoolitsemata, et need, õpetajad kes püüavad teostada keh. kasvatuses tõelisi ülesandeid, saaksid rakendada tööle kõik oma võimed ja veendid ja et ainult selliseid õpetajaid kasutataks. See on muidugi muutus, mida ei saa järsult läbi viia. Juba on ka edendavaid voole märgata ses suunas.

Karakterit kasvatuses keh. kasvatuses läbi ripub täiel määral ära keh. kasv.

õpetajast — personaalsest kontaktist temaga. Tema isik, tema eeskujud on suurem, kui kõik teised mõjustused. Peale oma isikliku mõju peab ta veel õpilast juhtima ja kasvutama. See on töö suurele mehele — suurele ideaalile ja sihtides, kes on suur õpetajana, organisatorina ja tugev ka oma erialas. Keh. kasvatus on mõjukam vahend, et saaksime rõõmsa, terve noorsoo ja rahva, kes ei tarvitse oma lõbustamiseks suuri sööminguid, joominguid ja jõuab keelduda alkoholist. Kes keeldub kõigest sellest, mis alandab ja tihti otse hävitab inimest nii kehaliselt kui vaimiliselt, neid asendagu füüsilistest lõbudest: keh. kasvatus oma laialdase tegevusega ja matkad kodumaa ilusamasse paikadesse. See kõik tervendab inimest kehaliselt ja hingeliselt. Õige ja terve noorus vajab vaimustust ja joomust, ta kannab seda iseendas, ta on joobunud ja vaimustatud omast noorusest, tahtest ja tööst. Selleks on vaja ainult tervist seoses arenenud karakteriga.

K. Parek.

Üliõpilasküsimused ja nende käsitlemine.

1.

Põhiküsimused.

Kõigi kurja juur on materialistlik ilmavaade tema järeldustega inimelu eesmärgi, abinõude ja väärtuste kohta, millega kaasas käib külm egoism ja individualism.

Üliõpilaste seas on see ilmavaade väga levinenud.

Väikerahva ühiselu ja saatuse nimel tuleks pidada selle ilmavaate vastu kõige järjekindlamat võitlust!

Kuidas kujunevad materialistlikud vaated süsteemiks ja saavad isikliku elujuhtimise teooriaks haritlaste juures, kuidas võidelda sellise elukäsitluse tekkimise vastu — see on üliõpilaskasvatuslik põhiküsimus, ja kuna üliõpilane on tulevane rahva juht, nii siis ka eesti vaimuelu võimaluste ja sotsiaalse koostöö edu põhiküsimus ühtlasi.

Materialistliku ilmavaate küsimus tuleks üldse võtta suurema tähelepanu ja avaliku selgitamise alla nüüd, kus inimeste arusaamised väärtuste, sihtide ja isikliku ülesannete kohta on udused ja

puudub üldvaade kõrgemast tornist kaugele silmapiiridele, ühiskonna kausaalsele struktuurile ja oma osale selles.

Tuleb vahendeid otsida, kuidas väljapääsu anda silmaringi kitsusest.

Teine, välispidine, kvantitatiivne probleem on haritlaste arvu küsimus — ka selle lahendamist tuleb nõuda.

Aeg on ükskord uurida haritlaste üleproduktiooni, millest nii palju, kuid probleemi sügavuse ja ühe pilguga ülevaatus tõttu andmete-vaeselt on juttu tehtud.

Siin ei tohi ükskõikseks jääda meie juhtiv sugupõlv!

Moraalselt on ta kohustatud oma hariduspoliitiliste eksimuste heakstegemiseks astuma samme, et probleem võetaks põhjalikule uurimisele ja seisukord lahendataks.

Siin peab eesjoones üliõpilaskond ise nõudjana ja algatajana esinema. Ülikooli lõpetajate kohasaamise küsimus, üksikutel aladel õppijate üliküllus, kuid väljavaadete vähesus — siin peab reguleerivalt vahele astuma

ja olusid ümber korraldama, mitte aga opereerima ülekohtuse ja vastutustundetu väitega, et küll eluvõitlus ise selekteerib! Sel põhimõttel peaksime ka haigeid mitte ravima jne.

Tööüliõpilasküsimus (workstudentship, Werkstudententum) on lai sotsiaalne nähtus, mis otseselt haarab üle 50% üliõpilast, kes heroiliselt kannavad mitmekordset koormat. Kuid ka õige paljudel pole hädatarve teenida, vaid teenitakse, et saada taskuraha, uhkemini riietuda, toreda mini lõbutseda . . .

Tuleks selgusele jõuda, milliseid abinõusid tarvitusele võtta, et tööd saaksid ainult need üliõpilased, kes tõesti seda vajavad.

Tööüliõpilasküsimuse uurimine tohiks olla üheks tegevusalaks kavetatavale üliõpilastööbüroole, mille asutamine oleks kiire korras vajalik.

Edasi on vaja selgust, kui võrd meie intiimorgide tegevus on ettevalmistus kõlbvate, sotsiaalsele tõsielule ja kui võrd on tühi halpus, aja pillamine ja noorusjõu mahamängimine.

Vil! Ants Piip.

Eesti iseseisvuse üheks tulemuseks on akadeemilise õppiva noorsoo koondumine kodumaa-le. Sellega kaasas käib alma mater'i eestistumine paremas mõttes, kuna nüüd 3474 üliõpilasest 2849 ehk 80% on rahvuse

Oleks vaja meie intiimorg-ide tüüpide pedagoogilist kriitikat.

„Kogu meie värvielu (Coleurleben) põhjeneb alkoholiliste jookide psühhilistel mõjudel“ (toodud Saksa olude kohta P. Barth'il, Gesch. d. Erziehung 1925⁵⁻⁶, lk. 726).

On küllalt räägitud eesti korporantismist, ükskord tuleksid välja selgitada selle nähtuse ajaloolised ja psühholoogilised juured ja erapooletu teadusliku uurimise põhjal teha hinnang tema kohta.

Siia liitub valusana küsimus üliõpilaskasvatusest.

Eelpool märkisime võitlust materialistlikkude tendentside vastu, selliseid üksikülesandeid on leegion — tahtekasvatus, seksuaalsuse taltsutus, solidarismi arendamine, religiooni omandamine, maitse õhlistamine, kõlblate vaadete harimine jne..

Tuleks kord võtta vaatlusele kogu üliõpilaspedagoogika ala taalustes: mis ta on, ta ülesanded, piirid, võimalused, vahendid, korraldus.

Siis hakatakse üliõpilaspõlvele

poolt eestlased. Vene ajal oli see just ümberpöördukt, ning vaieldi isegi, kus on eestlastest akadeemiline pere suurem, kas Tartus või Peterburis.

Kuigi võit kindlasti esimesele kuulus, oli Neeva kallastel tõesti sadandeid eesti noormehi ja naisi omandamas kõrgemat haridust.

Ei ole siis kellegi ime, kui seal tekkis vajadus erikoondiste järele, nagu seda olid «Põhjala», «Peterburi Eesti Üliõpilaste Selts», korporatsioon «Rotalia» — ja rida seltse üksikute õppeasutiste juures, nagu «Ilmarine» Politehnilises Instituudis. — Igal seltsil oli kindel ilme. Kuna Peterburi E. üliõpilaste ehk n. n. «Saarte» selts (asukoha järele Vassili saarel), ajalisel kõige vanem ja arvuliselt suurim, enese ümber oli tõmbanud peamiselt ühiskondlikes küsimustes käremeelsemaid, kogusid «Põhjala» ümber peamiselt need, kes oma esimeseks ülesandeks seadsid

vaatama hoopis sügavama piluga ja intiimorg-id tõusevad palju suuremal määral üliõpilase tõsiseks kasvatajaks, arendajaks ja juhtijaks väärtustele.

Süvenetagu aumõistesse. (Huvitav analüüs on A. Schopenhauer'ilt teoses „Aphorismen zur Lebensweisheit“).

Süvenetagu traditsiooni otstarbesse ja sellesse, mis on väärtuslikud, harivad, millised aga tühjad žestid ja naeruväärsed poosid.

Selliseid mõisteid, mis leiavad väärkäsitelu ja vildaka mõistmise, on küllalt. Nad on ajajooksul mässitud seltskondliku vale (konventsionalismi) kestadesse, mis tuleksid purustada, et õige tuum pääseks päevavalgele.

2.

Tegelikke samme.

1. Ülikooli iga-aastaste võistluskirjutiste hulgas võiks leida teemasid ka üliõpilaselu probleemide alalt.

Siin võiks ka üliõpilaskond omalt poolt välja panna tema-

eesti rahva huvide taotlemise. Tulised patrioodid, nagu seda oli ilmasõjas surma saanud leitnant J. Part, õhutasid kõiki tööle — esijoones omandama teadmisi võimalikult põhjalikult, et neid siis kodumaa huvides kohe rakendada. Nii moodustasid «Põhjalas» külluses leiduvad noored inseneeride kandidaadid erilise toimkonna Eesti loodusvarade uurimiseks.

Kas võis see siis teisiti olla, et «põhjalased», kes suurel arvul kodumaale asunud, oma vana organisatsiooni ühena esimestest eesti ülikoolis uuesti ellu kutsusid? «Põhjala» on ju alati olnud Eesti pinna küljes, ka siis kui ta sealt eemal. Teda on iseloomustanud kaks kõrget põhimõtet — olgem alati idealistid, kuid jääge sealjuures realistideks. Nende mõlema sünteesi leidmine on iga üliõpilase ülesanne.

Olgem ja jäägem reaalseiks idealisteks!

A. Piip.

sid ja auhindu määrata. Näiteks mainiksime: Eesti kõrgema hariduse korralduse suhetamine rahvaelu aparatuuri kandejõule.

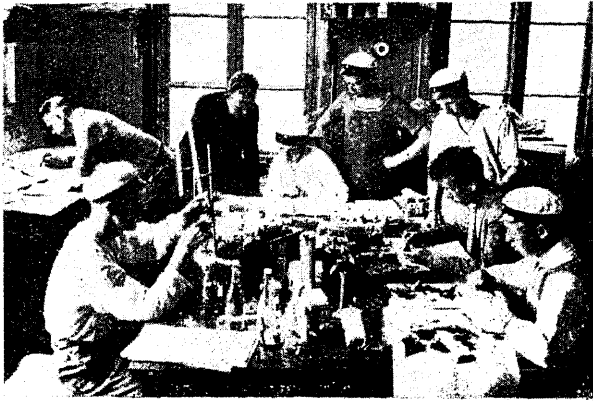
2) Magistri töid ega väitekirju meie üliõpilaselu nähtustest pole veel tehtud. Ometi avanevad siin suured võimalused materjali kogumise hõlpsuse, küsimuste uudsuse kui ta tegelikkude järelduste tähtsuse tõttu.

Välismaal on teaduslikud tööd üliõpilaselu alalt päris tavalised.

Näiteks Saksa ülikoolides on kaitsitud dissertatsioonide järgmistele teemadele: ülikooli ja üliõpilase õiguslik vahetused, moodsa üliõpilaskäitumise pedagoog. tähtsus, üliõpilaste omavalitsus, omaabi, uurimus Tübingeni üliõpilasköögi toitude üle, Strassburgi üliõpilaste elukohaline ja sotsiaalne päritolu 1621—1793, üliõpilaste korteriolud Saksa, Saksa üliõpilaskonna tõulise koosseisuse analüüsi katse jne.

3) Akadeemilised seltid viljelema enam üliõpilasele — ja muid üliõpilasele lähedaid küsimusi oma töö kõrval.

Intiimorg-ides peetakse järjest kõnesid, millest mitmedki võiksid huvitada laiemaid akad. ring-

ÜS. Raimla ksv!! Sørve poolsaare uurimistööde «laboratooriumis».

EÜS. Põhjala omaõsuvipäeval koos soome ksv!!-ga «palke parvetamas».

kondi, akadeemilistes seltsides ettekantuina tekitaksid nad põnevaid vaidlusi, sest siin pörkuk-sid kokku arusaamised ja ilma-vaated, mis kohati otse diametraalselt üksteisest erinevad.

Üldiselt tuleks üliõpilastel intensiivsemalt osa võtta akadeemilistest seltsidest. Viimaste elustamiseks tuleks avada uusi perspektiive.

4) Üliõpilasküsimuste uurimise toimkond üliõpilaskonna juures, kes asja korraldaks.

Temale kuuluks ka ühenduse pidamine välismaa vastavate korraldustega vaimlise koostöö mõttes, et kasutada sealseid kogemusi. Vastavaid toimkondi leidub mitmete üliõpilaskondade juures, on olemas koguni instituut, mis uurib ülikooliga seoses olevaid nähtusi (Institut für Hochschulkunde in Göttingen).

5) Üliõpilasküsimuste arhiiv.

Üliõpilaskonna arhiivi korraldamise puhul tuleb rõhutada, et arhiivi ülesandeid võetaks laiemini, nii tuleks korraldada järjekindlat ajakirjandusest väljalõigete tegemist (ka välismaa lehist), mida otstarbekohane teha kontaktis E. Bibliograafia asutisega, et paralleelset tööd ära hoida.

6) Üliõpilasküsimuste eriraamatukogu on vajaline otse üliõpilaskondlikus töös. Ta võiks leiduda eri-osakonnana üliõpilask. käsiraamatukogu juures,

kui viimast eelmainitud erikoguks muuta ei taheta. Praegune Edustus ongi hakanud sellesse muretsema sellist kirjandust — omaabi, tööüliõpilaskuse, üliõpilaskondade ajaloo j. m. alalt.

7) Vanamees ja noorliikmete tööd.

Tavaliselt sünnib noorliikme sisesejuhtimine org-i ja üliõpilaskonna ellu vanamehe tundide kaudu. Järgnevalt märgime ära küsimused, millega noor üliõpilane seatakse üliõpilaspõlve nähtuste ette ja mõjustatakse teda kasvatuslikult, näidatakse vajadused, teed ja võimalused: 1) üliõpilase elujuhtimise ja elukorralduse põhiküsimused, 2) enesekasvatuse ülesanne ja vahendid, 3) enesearenduslikud ülesanded, 4) ilmavaade

ja elumõistmine, 5) liikme ülesanded org-is, 6) org-i tegevuskava sel semestril.

Neist punktid 1—4 nõuavad tõsiseid teadmisi ja selgeid vaateid, vajaksime neile teemadele uurimusi ja juhtnööre asjatundlikkude isikute — mõtlejate ning pedagoogide poolt, kui ka enesekasvatuse kohta tähtsatest raamatutest, nagu neid kirjutanud Foerster, Eucken, Marden, Smiles, Miller, Weiss, Heun, Gracian, Knigge, Payot jne.

Just nende teoseid peaks leiduma intiimorg-i raamatukogus, ka puhtpedagoogilisi teoseid. Jõutaks ometi õigele arusaamisele, mis on kasvatus, kuna seda meil mõneski ringkonnas paraku samastatakse salonglõvi-dressuuriga!

Intiimorg-ide kasvatuslikud sihipüüdlikkused ja taktid tuleksid võtta revideerimisele ja seada teaduslikule alusele, nagu üldse intiimorg-ide elu sihi- ja sisuandmisel tuleks nõu küsides pöörduda filosoofia, pedagoogika, psühholoogia, sotsioloogia j. t. teaduste poole. Teadmisi rakendada ennast ja oma eluringi teenimal

8) Org-is peetagu referaate ka üliõpilaselu nähtuste üle.

Tuleks alati soovida, et tudengil oleks huvi uurimise, loomise vastu. Seda loovat vaimu ja teadusliku töötamise tahet tuleb õhutada ja soodustada igapidi.

Ka üliõpilaselu nähtusi tuleb võtta teadusliku vaatluse alla.

Aleksis Kallits.

Vii! Mihkel Mihkelson,

Vaim kannab.

Livius jutustab korduvalt, kuidas Hannibal Puunia sõjas iga lahingu rünnaku eel „kinnitas, uueks tegi“ oma sõdurite hinge. Tõesti, ükski raskus ei olnud tema vägedele küllalt suur, ei Alpide külm, ei nälg ega väsimus ja viletsus ei peatanud edasitungi. Ükski kaotus ei kõigutanud kindlat meelt ega hirmutanud Rooma vägevad leegionid. Näib, et selle ilmaajaloo suurima sõjalise vägiteo saladus ei peitu niivõrd olude soodsas juhuses ega erakorralises õnnes, kui et sõdurite hing ja vaimustus peenema terasena vastu pidas kõigile katseile, tänu väejuhi osavusele alal hoida sõdurite usku enesesse ja sütitada igaühes vahvust.

Ajaloo käigust ilmneb, et inimeste ja rahvaste rikkus ei seisa omatavate varade hulgas, vaid selles, mis nad ise on väärt. Tühi kott ei ole kunagi püsti seisnud, vaid niipea, kui on langenud teda hoidvad toed, kui materjaalsed huvid on pühitsetud võitu vaimu üle, on järgnenud rahvaste poliitiline ja moraalne varisemine. Kuid kadunud maailmade vaim on tänapäevani meile pänduseks. Vaim on inimesi kihutanud julgetele tegudele, sundinud ennast salgama ja ohverdama, vaimulainetuste tagajärjeks on olnud suurte ajalooliste sündmuste tekkimine.

Kanti järele peab inimkonna arenemine toimuma kollektiivselt, iga üksik indiviid temas peab olema omaette tugev ja tervikuline, et tugev võiks olla kogu ühiskond. Eriti tähtis on see väikerahva seasukohalt, kellel ei ole ülearu jõudusid, vaid kui üks langeb reast, peab teine olema asemele astumiseks kõlbulik. Üksikindiviidi tugevuse aluseks on harmooniline areng, terve vaim, kõrged ja kõikumatud kõlblad tõekspidamised ning teovõimas tahe. Kui iga kodanik on kasvatatud selles vaimus, siis on see

ta elujõu pandiks ja kindlustuseks saatuslikul silmapilgul, sest vaim suudab kanda.

Praegusajal antakse suur tähtsus inimese väljakujunemisel teda ümbritsevatele miljöole. Öeldakse, et ümbruskond kujundab selle vaatenurga, mille all inimene teda ümbritsevaid sündmusi näeb ja hindab. Kooskõlas ja vastavalt neile hinnanguile järgnevad inimese teod välisilmas, moodustades seesmiste elamuste nähtava, objektiivse kaju. Tegude järele nähakse, et suure teoga ei saa kunagi toime väike vaim.

Üliõpilasorg-ide osaks sel alal peaks olema luua arenevaile inimesile soodustav miljö. Võimalusi on selleks palju, sest org. osutub tudengile teiseks, vaimseks ja seltskondlikuks koduks ja perekonnaks. Liikmete vahekorrad rajanevad siin intiimsele usaldusele, sõprusele ja armastusele, tihedale kokkupuutumisele ja solidaarsusele, valiiseb vastastikune enesekasvatamise põhimõte jne. Seepärast omab isiku kasvatamisel äärmist tähtsust org-is valitsev vaim ja mõtteviis, sest tavaliselt on liikmeksastujad

noored, kujunevad ning väga vastuvõtlikud inimesed. Kui see vaim osutub terveks, töötahteliseks ja positiivseks, kantud optimismist ja õigest elurõdmust, siis peegeldub see tahes või tahtmata üksikliikmeis ja ta mõjustused edaspidises elus on sageli silmnähtavad.

Ses mõttes võib ka org-i vastutavaks teha oma liikmete eest. Kui viimaste juures esineb elu pahelisi külgi, ebakõlblaid lõbusviise, eluviiside lodevust, elutüdimust ja kohustuste mittetäitmist või jälle juhud, kus „elu inimeste jaoks liiga karmiks“ osutub, siis võib seda julgesti kirjutada kas org-i mõjustuse puuduse või ebaterve vaimu arvele. Esimesel juhul tuleb järeldada org-i nõrkust, teisel aga tema väärtuslist langust. Loomulikult esineb ikka üksik-kõrvalekaldu mis, kuid need likvideeruvad vastava liikme eemaldamisega.

Luua terve miljö ja virgutada paremuse poole, tähendab kasvatada inimestes tervet vaimu. Anda võimalust isetegevuseks, õhutada seda, liikuda ja vaadelda palju elus ja käia oma parema äratundmise järele, tähendab kasvatada tugevat vaimu.

Siinjuures kerkib tahtmata küsimus, kas korporatiiv-autoritaarse kasvatamisviisi üks nõrkusist ei peitu mõnikord isetegevuse põhimõtte liigses piiramises. Kasutäitmise harjumus võõrutab ennem mõtlemist ja kallutab retseptiivsusele, kui on eelduseks loovale tööle. Looming aga osutub üheks paremaks elurõdmu allikaks, mida ükski kunstlik vahend ei asenda.

Seepärast püüdkem õige elurõdmu, terve ja tugeva vaimu poole (B. Shaw väidab, et terve keha olla terve vaimu toode), sest see on olemasolu ja arengu kindlaks aluseks. Vaim kannab.

Ksv I Kiril Muhel.

Mõtteid agronoomiast ja selle õppimisest.

Vitae discimus.

Eesti haritlaskonnas, eriti silmapaistvalt just agronoomide peres on praegu kaks põlve, vanuse vahega 10 aasta ümber. Vanema põlve agronoomid on enamikus 40 aasta lävel või sellest veidi üle, sellest palju vanemaid on vaid üksikud, needki enamasti küpsemas eas stuudiumi alustanud. Noorem põlv on pea erandita Tartust, vanem aga vähem hõmogeensem: Riist, vene koolidest, nagu Moskva, Peterburi j. t., Saksast. Ei puudu muudki erinevused kahe põlve vahel, hingelaadis, ellusuhtumises, — mis põlvede vastastikust arusaamist paiguti raskendavad. Silmapaistvalt on nooremal põlvel vanemast suurem ühistunne ja, julgeksin öelda, ka iseteadvus, millist ühe isiku juures positiivse, teisel aga negatiivse omadusena tuleb hinnata. Nende erinevuste põhjustel, kus peale eluaastate ja hariduskäigu muidki tegureid mõjumas olnud, ei saa siin peatuda. Tähtis on aga märkida üht fakti, — et mõlema põlve vahel puudub meil praegu loomulik kronoloogiline ülemineku lüli „keskurid.“ See lüli on hakanud kujunema alles viimastel aastatel mõlema

põlve üksikuist esindajaist, vastastikuse arusaamise kasvades.

Vanem agronoomide põlv on eesti talu ja põllumajanduse eelsõja-aastate tõusu- ja ümberkorrastuse ajajärgu viil. See ajajärk kujunes eriti ilmekaks peale 1908. a. ja kestis tõusu tähe all kuni 1911. aastani. Põllumeeste Seltside hoogne tegevus, esimesed instruktorid, kursused, põllumajanduslik ajakirjandus ja ühistegevus, — krediiditasutised, ühispiimatlitised, majandusühingud, — karjamajanduse, maaparanduse ja põllukultuuri jõudsad edusammud, — kõik see paisus siis ülemaalseks, ka noori kaasakiskuvaks liikumiseks, rahvusliku ja kultuurilise liikumisega tihedalt seotud ühiseks, väikerahva kohta võimsaks vooluks. Sellest kaasaaharatuna valgusid abiturientid suurel arvul kodumaast emale põllumajandust õppima, et sealt paljutöotavale rahvuslikule tööpõllule tagasi pöörata.

Võõras koolis õpiti teadust. Õppekavad olid siin koostatud ja õpetöö rajatud suurmajapidamiste juhtide või agronoomilise üringu töömeeste ettevalmistuseks, mitte aga töötami-

seks meie talus või ühiskonna-tegelastena; need voolud hakkasid tungima agronoomia hällidesse hiljem. Seda vaimu, mis tol ajal haaranud kodumaad ja viinud noored akadeemiasse, nende seinte vahel polnud. Akadeemia elust-võõrutav mõju oli sellepärast arusaadav, — kuivõrd seda ei suutnud paraliseerida isiklik aktiivsus ja sideme pidamine kodumaaga (ajakirjandus, üliõpilasorganisatsioonid, suvised vaheajad kodus). Kool andis teoreetilise hariduse, teadusliku mõtlemisviisi, andis vormi, kuhu elus, oma kodus töötades tuli sisse panna sisu. Et see algul, eriti omariikluse esimestel aastatel, kerge polnud, on arusaadav: puudus Eesti agronoomiline teadus ja olukorrad olid saabunud sootuks uued. Ka teostus nüüd agronoomilise teaduse enese alustes päris revolutsioon: agronoomia on loodusteaduste aluselt nihkunud rohkem tulundusteadustele, tootmisaladelt, õigem, nende tehnilistelt küljelt on prioriteet läinud tulunduslikkudele korrastus- ja turundusaladele. See oli vanema põlve tee.

Nooremal põlvel peaks olema et

Demokraatia kriis org! Posfermaania ehk ühe isehakanud diktaatori valitsemine ja langus.

Ühele kuulsuse-himulisele ja auahnele noormehele, ühegi linnäärjeste organisatsioonist, oletatav forid ilmutatud unes, pärsas jeda kui ta tõijiselt järele mõeldes ja oma fenist elujaatuist kahetsehes oli vajunud sügavasse unerahusse, et iweel pole kadunud kõik ja ta seisab suurepärase tarjääri eel. Ja näe, äitfist nägi ta oma kuitvetunud lihaliftu olemist ehk diktaatorlikus poosis ja võimufaras ja fogu ümbrus austas ja jumaldas oma valitsejat. Tema võim oli üürife, juurest võdmuujovastusest ärgates selgus, et see oli unes. Ja kõigilt tarkadelt ning hironantidelt aru pärides selgus, et tema kui väljalalitu poole on pöördunud kõige vägetvama fooku ja tahe, päästa demokraatia puudustes siblevaid org-ge, fogu tudengfonda ja kõite . . . Suba aastaid on fejinud demokraatia, see geniaalselt intelligenti talistata, kurnata ja orjalitult rõhuiv enamuses oletavate vaikumühjade tarjariistide ja mitmet tõugu idiootide üle võim. Kõhklemat ta olustas teostada unes ilmutatud diktaatori, leides, et ainult sel teel suudab ta pääfeda võimule ja panna matema ja teostada oma rõhkeid tapatfusi ja plaane, mille üle feni rumalufes ja fadeufes hiktitanud fogu fõlfpaine enamus. Ta mõtles: asjata olen feni aastate jooftul leppinud tänamatu opofitfiooni fohaga ja mitme aasta jooftul lootufetult kandi-

deerinud kõigile kõrgetele fohtadele . . . Esmajoones on tarkois panna matema meie orgi üle võim kõitide üle, fefti meie peaaegu fäputäie juurune meesfond ja fogu lootufritas tulevõit annatvad selleks kõige suurema diktaatorliku eesõigusufuse. Ja jeda kõik olen ma ise suurepärafelt ette näinud, mitte asjata ja ferge ei ole mul olnud tagasi tõjuda meie orgi fufatufena demokraatiafse fiftufvat hullunud nooruselemente, et fäilitada meie parajat koosfeisu. Ja diktaator — selleks olen mina ise tõesti ainute intelligentine, teotvõimas ja laialt tuntud tegelane, kes põlvonen finna tõitfipoodnifu aristokraatliftust perekonnast, f. o. feisufest, mis ainufefena suudab anda meie ajal valitsevaid päid. Tuletatagu meelde Ants Andersoni suurepärafst tarjääri, kuid mis on tema ja minu vahe, ta on ju ifegi noorem selles kuulsas feisufes. On täitfa võimatu, et ifegi teegi teine meie hulgaft võitfs tulla tõififelt kõneffe, feft nad on ju kõik iweel noored, poisitfifed, feega oletfs füll täieline digustus meie nimel „poismaania.“ Kuid fuis faats täieliku teotufe ofalifets meie suurepärafne titofloor — fümbof, puht ifamaalifloodusliffe ainetefst: udu, pöht ja waht, feft sellifefid kõrgeid aateid ja fümbole võin kanda ja teenida ainult mina nende poisitfifefte hulgaft. Mina ise oma ivaimult ja fudameft olen täitfamees, kuid oma

lihaliftelt olemifelt fiiõit waheft iweel poisitfife, ma olen ju ta iffagi poisitfimees. Ärgu arvatagu, et mul naiste juures ei iwea, — ofse suurepärafelt, olen feni täitfa edufakt oma pisitfefe majapreilift-teenija juures püfinud aastate jooftul ainufefe tõifffe kandidaadina.

Minu tombed ja etaelu on faanud jälgitatvats ja mõõduandvats fogu afadeemilife ilmale. Kes ei teats fuis, et ma pean piinliftu fõrda ja puhtuift, nokfides igatvõd enne väljaminekut oma tõivastelt fufre hoolega iga tolmufübet ja juufeid . . . Või kes ei oletfs märganud jeda, kui nooblift kannan ma alati oma iwalget tafturätti ja kui palju waetva ning muret nõuad mult alati selle fõhendamine, et ta ilustats mu rinda kui iwalge kriantem. Siis minu moõdne lips ja selle laitmatu tagafihoidlift fõim ja fuidas see kõik harmoneerib minu toreda kõitfõlmega; oh, fuidas nad teineteift täiendatvad ja kõik selle suurepärafelt nauditatvats teetvad. Ja minu iwalge originaalne nina, fealjuures mõõdufakt fongis, minu finifeid härjafimad ja nende täiendufes oletvad aifprillid, fuidas nende jämedad aifad minu fuuri fõrtvawaheftid fõvõitavats täidatvad ja ilustatvad, mis kõik mult täitfa kultuurini-mefse iwalimufe annatvad, ja fuidas nad fuis koos jällegi toreda harmoonilife tol-

tevalmistus tööle kergem. Kuigi vahet puudub võimalus kuulata ilma kuulsusi ja töötada tunnustatud instituutides, selle eest on neil aga oma maa akadeemia, kujunemas mitmest allikast oma agronoomiline teadus, õpitakse omades oludes ja vaimus omadele oludele. Tuleb meelde kadunud õpetaja prof. A. Fortunato vi tookord arusaamatu ütelus ühel loengul: „Mu kõige õnnelikum õpilane on NN, kes tuli siia õppima töötamiseks N kubermangu N kreisis.“

*

Agronoomi kutseoskused leiavad meil rakendamist ühiskondliku agronoomia (nõuandetöö), kutsekooli, talundi juhtimise ja vähesel määral ka agronoomilise uuringu aladel. Ettevalmistus neile ei saa käia akadeemias eriteid. Kõigil on ühised alused, ühiseid jooni, tugevat tulunduslikku külge vajavad kõik; ega saa ka keegi akadeemias viibides ette näha, millisel põllul tuleb tegutseda.

Agronoom on elus aktiivne ühiskondlik tulundustegelane; ühes tehniline töõjõud, õpetaja ja juhtija, sageli sealsamas ka rakendusalaalse uuringu teostaja ja kasvataja. Tehniku ja tulunduslase ühendamine temas osutab teatud ühiseid jooni inseneriga; tehnilise nõuandjana ja maa-ühiskonna korraldajana on ta töö laadilt sarnane sanitaararstiga ja ühistegelise tulundustege-

lasega; kutsekooli õpetajana ja lektorina kursustel — pedagoogiga. Sisuliselt on agronoomi kutseala väga laiulatuslik — looma- ja taimeriigi tehniline ja tulunduslik rakendus ja realiseerimine varanduseks, milleks vajalik mitmekesiste põhianete ja erialade teoreetiline ja tehniline (oskuslik) valdamine.

Töötulemusilt on aga agronoomi töö võrdlemisi vähe silmapaistev. Arst, opereerides-ravitsedes inimest või looma, päästab selle tervise või elu; advokaat päästab protsessis vahaduse või võidab varanduse; pedagoog õpetab õpilastele teatud kvantumi koolitarkust, mis väljendub vähemalt koolitunnistuses. Agronoomi õpetus ja abi, peale erandjuhtude, tungib ellu aeglaselt ja harilikult ikka taluniku enda käte läbi, ja agronoomi teene teatud saavutises jääb sageli nägematuks. Üldine põllumajanduse areng läheb aeglaselt, maailma konjunktuurid ja aasta-ilmastik toovad võnkumisi edukäikudes, ning agronoomi töö hakkab heatahtlikulegi kõrvaltvaatajale vähe silma. Kõik see keerukas kompleks raskusi ühes agronoomi kutse uudsusega on põhjuseks, et see kutse on praegu üks kõige vähem hinnatuist ühiskonnas. Agronoomiat õppija peab olema selles teadlik. Juba iseenesest nõuab agronoomi kutsele ettevalmistus vähemalt sama tösist ja sealjuures mitmekülgsemat ettevalmistust kui arsti kutsele; juurde arvata aga veel asjaolu, et agronoomi kutse vajab veel üldise tunnustamise võitmist — tubli tööga.

Agronoomis peavad olema ühendatud ühiskonna-tegelase vourused kutsekõrgusel seisva tehnilise tööjõu omadega. Ühiskonna-tegelaselt nõutakse aktiivsust, ausust, takti ja organiseerimisvõimet; tehniline töõjõud peab mõistma, teadma ja oskama, nagu arstki oskama seada õiget diagnoosi ja määrata ning teostada õiget ravi või toimida osavalt

operatsiooni. Üksipäinis laialdased ja põhjalikud teoreetilised teadmised ei aita palju.

*

Akadeemia on ikka võrreldes muutliku, vahetevahel jäneseeringe tegeva eluga konservatiivne asutus. Ta kohaneb pikalt, alles seda mööda, kuis elu hüplev muutus fikseerunud mingiks püsivaks uueks astmeks. Sellepärast ei saa nõuda akadeemialt, et temas pakatav õpetus oleks alati just see, mida nõuab tänapäeva praktika; ei saa alati pahandada õppekavade kohandamatuse üle tegeliku elu nõuetele. Akadeemia annab siiski alused tööks, ta kasvatab noort teaduslikult mõtlejaks ja analüüsijaks, ta juhatab kätte meetodid tööks; soovijale pakub ka kõiksugu tarkust kas või kuhjaga. Et õpetaja ei lahkuks temast pettunult, peab ta olema teadlik, mida akadeemia võib ja mida mitte. Sellepärast — mitte saama, vaid võtma mindagu akadeemiasse. Akadeemia nõuab temasse tulejalt aktiivsust. Selles on esimese semestri üliõpilase traagika: keskkoolis on ta õpetatud saama, hoiaga aga kõrvald lahti, siin aga äkki avarused ja vabadus ja — puudub see, kes lusikaga suhu pistaks. Ideeline noor ei leia endale algul paika, käib loenguil ja kirjutab, kuid tunneb rahulolematust. Kes tuleks ja õpetaks, et on vaja aktiivsust algusest peale, on vaja oma sihte ja ülesandeid, et kohe töötama, mitte õppima hakata. Olen korduvalt toonud — kahjuks vähestele kättesaadavaks — eeskujuks dr. Al. Eisen- schmidt'i hariduskäigu, kes oli tegelik põllumees ja seltskonna-tegelane ja alles siis alustas studiumi. Tema oli võimalik õppida aktiivselt, omandada seda ja sellel määral, kui teadis vajaliku olevat tema jätkamist ootavas töös. Varem või hiljem jõuame nii kaugele, et agronoomia fakulteedile minejad peavad enne ülikooli

mifu moodustavad! — Selgus, et ta pole võisflejat ühelgi alal.

See lühike ülevaade ja tagajärgid enesefüüsi andis nähtavalt julgustust tema endisele argliffu olemisele. Ja kui jälle forð fereffirifis tulid need ihaldatavate fohtade täitmisef, siis ofustas ta teostada refooluffiooni, olles feni edukalt teostanud diffatuuiri oma ringis, võides seltsa: „meie üldfoosolet, see olen mina,“ ja nii see oli. Sellifelt ettevalmistunult ilmus ta oma adjutandi faatfel, et ometi forð teostada enefe piduliffu kroonimiffi. Kuid, oh seda inimliffu võagivaldfa ja ülefõhut, — sfündis kõigi aegade suurim sfandaal — ta jäi jällegi fandifaadifis! Kogu ta uhtus ja suurus wajus toffu kui närtfinuð lirts, lipsu ja föriõlme, ning nina, silmade ja prillide harmoonia ja föрге seisus, kõif olið faotatud oma võõimu ja matõufufe. . . Ja tema langemine oli suur. Oma efsialgfets toidumiffets ja lohutufets ta mõtles et ei ole olnud ferge ühegi geniaalse võõimu-teadufemehe ja ühfõnfonna refoomaatori elufaatus, inimfõnd on alati olnuð farm ja tänamatu oma võõimu- ja waimufuufuufete wafõtu. Ta förtvufas enefe uhtufes Napoleoni ja wårõfeima teadufmårtri — tentaamenite leiutajaga ja ofustas fangelasliffult jagada nende farmi elufaatus. Ta lõpetas oma farjääri, õhafes: O, fallacem hominum fõem!

Raastundlif demofraat.

EÜS. Ühenduse suvipäevalt.

minekut praktiseerimisel talus paar aastat, siis on neil ka omad sihid ja aktiivsus

Muidugi, tuleb paenduda ülikooli korralt. Kuid iga tööd saab teha nii ja teisiti. Kes tahab kõigisse ainetesse ühetasa heatahtlikult süveneda, võtta siit kaasa kõik, mis võtta on, sellel tuleks alma materis üsna vanaks elada, ilma et sellest ometi suurt tulu oleks. Passiivne õppimine, keskkooli eeskujul, annab eluks kõige vähem. Säärane õppiija on täitsa heade professorite ja eksamite „muns-terdada“ Iga aine võetakse harilikult läbi sel määral, kui seda vastav eksam nõuab. Oma „mina tahan“ jääb kõrvale, nii mõnigi tähtsam jääb tähele panemata. Tagajärgede näide: Moskva Peetri Akadeemias olid agronoomid kõige paremini ette valmistatud metsaasjanduses (ning läksid paljudki metsatülematena teenima), kõige nõrgemad aga — maatulundusteaduses. Praeguse ülikooli vastuvõtmise korra juures aitab aktiivsus kasvataeda ainult tihe kontakt eluga akadeemias. Heaks vahetülks on meie agronoomidel selleks Akadeemiline Põllumajanduslik Selts; seda peab kasutama ja Seltsi tegevust ning ülesandeid selles suunas võimalikult kaugele arendama. Akadeemia ise saab seda kontakti luua kõige enam seminaride kaudu, kui nende töö vastavalt valitu. Selles mõttes mäletan tänuga siis algajat noort (vist praegu vanglas vaevlevat) prof. A. V. Tšajanovit, kes oma ühiskondliku agronoomia, põllumajandusliku ühistegevuse ja raamatupidamise seminaridele oskas hankida tegeliku elu materjale ümbertöötamiseks ning seminaris kaasatöötajateks vanemaid vilunud ühistegelasi ning agronome.

Ei saa tulla kõrvalt soovitamata, milliseid aineid õppimisel rohkem rõhutada ning millistes kohustuslikule lisa otsida, ja milliseid võtta kergemalt. Ainult üht peab siiski toonitama: tulundusteadused, eriti nende rakendusosad tohivad kõige vähem jääda hooletusse; ning kõik

ÜS. Liivika talvepäeval Väägveres 1931. a.

need tehnilised oskused, millede omandamine stuudiumi ajal võimalik, võetagu sealt kaasa. Ning ei tohi unustada, et agronoomias ei ole teooriat, on vaid teooria rakendus; teooria agronoomias on nonsens.

*

Milline tähtsus on agronoomi laiema üldisel haridusel? Muidugi peale selle, mis talle vajalik kui inimesele. Agronoom peab saama meie toekamaks maa-ühiskonna tegelaseks, tema töö on seotud ja sõltuv maa-kultuuri arengust, sellele kaasaaitamisest ta ei pääse mööda. Selleks vajab ta laialisemat üldist haridust, tulundusliku kõrval eriti ühiskondlikude ja psühholoogiliste probleemide valdkondes, mis aitavad elu mõista, samuti muutuvates tulunduslikes oludes orienteeruda. Liiga suur vahe taluniku ja agronoomi üldhariduse tasapiinnas võib ju olla ka takistuseks vastastikusele lähenemisele. Kuid seda ainult pealiskaudse hariduse puhul ja taktitunde puudusel. Millega käib kaasas enda ülehindamine ja pimedus maa põlise elutarkuse ning omapära suhtes. On ju agronoomil maal palju omal kutsealalgi õppida. Ennem võib olla karjetav, et laiem

haridus vähendab tegelase aktiivsust. Mida enam tõuseb inimese hariduslik tasapind, seda enam valdab teda äratundmine, kui vähe ta teab, kui palju oleks tal veel õppida. Kitsas fanaatik võib teotseda paiguti tõesti tõhusamalt; kuid ta ei orienteeru küllalt olude muutumises.

Teine, milleks agronoomil kutsetöös on vajalik laiem üldharidus, on agronoomi kutse-etiika. Siin on nii raske püstitada normisid ja nii kerge eksida kui vahest ei kuskil muul kutsealal. Haritud inimese peen tunne on siin parimaks juhiseks.

Määratu ja tänuväärt ülesanne üldharidusliku taseme tõstmisel ja agronoomi kui ühiskonnategelase vooruste ja ilmavaate kasvatamisel on üliõpilasseltsidel; muidugi käib see mitte ükski agronoomide kohta.

Lõpetades nende katkendiliste mõtete edasiandmist, kardan noortelt etteheidet, et olen nõudnud neilt liiga palju. Kuid ei maksa pead norgu lasta, — pereat tristitia! elu ja töö nõuavad paremat, teeme, mida suudame, — et noorem põlv saaks tugevaks töös kui praegune. Elu läheb edasi ja nõudmised kasvavad.

K. Liideman.

Majanduse areng ja tuleviku väljavaated iseseisvas Eestis.

Iseseisev Eesti on püsinud kõigest 13 aastat; kui sellest 2 sõja aastat maha arvame, on rahulik majanduslik tegevus kesta võinud ainult 11 aastat. See on veel liiga lühike aeg selleks, et sellest teha kindlaid järeldusi tuleviku kohta, seda enam, et meie majandusel selle lühikese aja jooksul tuli võidelda mitmesuguste erakorraliste raskustega. Kõigepealt tulid parandada võimaluse piires rasked haavad, mis oli lõõnud meie majandusele suur

ilmasõda, Vene revolutsioon ja meie vabadussõda. Meie põllumajandus oli sunnitud läbi elama mitu ikaldusaastat, eriti raske 1928. aasta. Lõpuks puhkes 1929. a. lahti ilma-majanduse kriis, mille all kannatab terve meie majandus väga raskesti.

Kuid siiski, oma majanduselu teravamalt silmitsedes, leiame sealt asjaolusid, mis võimaldavad mõnesuguseid järeldusi teha ka meie majanduse tuleviku kohta.

Ühelt poolt paistab meile silma

terve rida raskaid vigu, mida meie oma majanduse juhtimisel oleme teinud. Seda peame tunnustama nii riigi, kui ka eramaajanduse kohta. See on ka arusaadav, sest meil puudusid veel tarvilised elukogemused. Ruum ei luba siin peatuda pikemalt kõikide tehtud vigade juures. Tahan ainult ühe juures olukorra karakteriseerimiseks mõne reaga peatuda.

Meie majandus on noor. Kõik nooruse tundemärgid sõna otse-

koheses mõttes võime leida tema juures. Noorusel on palju häid külgi, kuid ei saa salata, — ka üksikud negatiivsed küljed leiduvad seal. Noorus on täis vaimustuse tuld iga hea asja vastu, noorusel on julgust, tal on usku oma võimetesse. Kuid teisest küljest noorusel ei ole mitte alati tarvilist järeлкаalumist, ta ei arvesta tihti mitte tarviliku põhjalikkusega raskustega, mis asja läbiviimisel ette tulla võivad.

Just sarnaselt on toimunud meie noores majanduses suurem osa majanduse alal tegevusele asunud jõudusid. Nõnda on toimitud nii tööstuses, kui ka põllumajanduses. Nõnda on toimunud mitte üksnes noored algajad ärimed, vaid ka sagedasti vanad ärimed ja elatanud põllumehed. Kõigil pool on valitsemise lubamata optimism ja kontrollimata usk, et tarvis ainult midagi ette võtta, küll siis rikkused ise nii ettevõtjale enesele,

kui ka tühtlasi meie rahva majanduse'e kokku jooksmata hakkavad. Suurele hulgale uutest ettevõtjatest ei tulnud meeldegi küsida, kas see usk ka kindlate majanduslikkude kalkulasioonidega põhjendatud on. Suurte lootuste peale tehti kergel käel suuri võlgasid, ilma et sealjuures oleks põhjalikult kaalutud, kas võlgade tasumine kord ka raskusi ei valmista.

Kuid tagajärg oli: kergel käel, ilma tarviliste kindlate kalkulasioonideta ellu kutsutud ettevõtted ei annud loodetavaid tulusid, võlad ühes suurte protsentidega tulid aga maksta, ning raskused olidki käes. Nende raskuste all kannatab praegu veel väga tunduvalt terve meie majandus, nii tööstus, kui ka põllumajandus. Seni tehtud vigade parandamine ja tulevikus nende eest hoidumine, on praegusel ajal üks meie majanduse raskematest ülesannetest.

Teisest küljest aga ei saa meie üldise majandusseisukorra hindamisel arvesse võtmata jätta, et meie majanduse toodang pea igal alal on teinud meie iseseisvuse ajajärgul järjekindlalt suuri edusamme. Seda näitab meile meie rahva tähtsam tööharu, meie põllumajandus, kuid sedasama võime ütelda ka meie tööstuse kohta. See annab meile julgust. See õigustab meid, mitte ühekülgselt arvestades ainult tehtud vigadega ja praeguste raskustega, mis tingitud suurelt osalt raskest ilma majandusekriisist, pessimistlikult vaadata tulevikku, vaid ümberpöörduvalt, kindlasti lootma, et praegused raskused, mis kannavad ajutist iseloomu, on möödaminnevad. Sellepärast võime rahulise südamega tulevikku vaadata, tarvis ainult elukogemustest õppida ja tehtud vigu mitte korrata.

Tallinnas, 28. veebr. 1931. a.

J. Jaakson.

Hõimuküsimuste päevakajasad.

Kahtlemata on tänapäeva, s. o. meie iseseisvusaja noorsoo, eriti aga just üliõpilas-noorsoo üldisemaks ja ideelisemaks harrastuseks hõimuküsimused ja nii öelda tegelik hõimutöö soome ja eesti noorsoo vahel.

Hõimuliikumise enese kohta on seni, eriti meil, väga palju sõna võetud, need küsimused on saanud kõigjal aktuaalseks. Iseäranis meil on viimasel ajal neid küsimusi sõelutud väga mitmetest seisukohtadest peamiselt „Üliõpilaslehes.“ Kui sirvime läbi läinud-aastase lehe aastakäigu, siis selgub, et ei ole peaaegu ühtki numbrit, kus ei oleks puudutatud seda küsimust, mõnes numbris isegi mitmel puhul, vahele jättes hõimupäevade erinumbri, mis iseenest mõistetavalt ei sisaldagi midagi muud. Näib siis, et hõimuliikumine meil on läinud aastal teinud suuri edusamme, ta on saanud üliõpilaskonna ja kogu rahva ühiseks asjaks, tuletagem veel meelde neid arvukaid uusi sõprusi, mis loodi läinud aasta jooksul. Kõik need arvukad sõnavõttud ja hõimudevahelised ühisevõtted annavad sellele liikumisele suure tähtsuse ja loode-takse selle tegelike tulemusi näha juba praeguses meie riikide-vahelises läbikäimises ja tegevuses. Kõige selle kiuste tekib juba isegi peetumisi ja lahkuminekuid teoreetilise ja tegeliku hõimutöö vahel.

Meil on näinud, nagu oleksime

ikkagi meie tegelikumad selles liikumises kui soomlased. Raske on välja selgitada, kellel on rohkem huvi ja teeneid selle senise tegevuse alal. Tõsi küll, on ju soome üliõpilasnoorsugu seni olnud mitmet orientatsiooniga ja õieti kogu soomlus ise on veel suurel määral rootsi orientatsiooniga, mis ka takistavalt mõjunud, ja tõsine rahvuslik ärkamine näib seal alles toimuvat. Rõõmustaval viisil on praegusel silmapilgul see soomluse ärkamine võinud laialdase ja hoogsa ilme. Tõsiselt on tõstetud ülesse Helsingi ülikooli soomestamine ja üldse ka poliitilisel alal näikse olevat pöörangut rootsi orientatsioonist. Viimased soome üliõpilaslehed peamiselt käsitlevadki selliseid küsimusi. Ootame muidugi rõõmuga, kas viimaks ometi ei toimu ka soome täielik rahvuslik ärkamine, siis on meil lootma paremat suhtumist ka soome ametlikul välispoliitikal sellesse hõimuküsimusse ning selle tegelikusse tööse, ja Akadeemilise Karjala Selti läinud-aastane üleskõige leiab siin ametliku tunnustuse ja teostamise.

Need on olnud soome puht sise-elulised momendid, mida oleme pidanud takistuseks hõimutegevuse ja meelsuse laiendamisel soome seltskonnas. Ei saa siin kuidagi jätta otsimata süüdi ka meie eneste senisest hõimutööst üldiselt, sest meie

lepingorganisatsioonid ei ole seni õieti mingit üldist ühiskorraldust ja muljet pakkunud, meie orgide killunemise tõttu paljudesse erivormidesse ja vastastikkuse vaenuliseuse ning kihutuse tõttu. Üliõpilaspäevil on üliõpilaskond õieti nimepidi olnud vastuvõtjaks, tegelikult on seda teinud aga peamiselt organisatsioonid üksteise ületrumpamise hoos, see on annud mulje, et hõimuküsimust on võetud vaid organisatsiooni elu ja huvide seisukohalt, ei ole tehtud hõimutööd puht hõimluse huvide, vaid ta näib muutuvat mingiks abinõuks organisatsioonide sisseelus, üldist hõimumeelset muljet meie vist seni küll veel pakkunud ei ole, olgugi et meie hõimumeelsed oleme. Seesuguse tähtsa ja laialdaseks paisuva liikumise on meie killustunud üliõpilaskond võinud mingiks vastastikkuse võisiluse abinõuks. Kuidas muidu seletada kõiki neid teravusi ja vaidlusi, mis Hõimuesinduse moodustamisel ja muilgi puhkudel on korduvalt esile kerkinud. On vaieldud, kes selles töös on olnud energilisemad, kas seltsid või korpid ja kumma tegevus on hinnatavam, kelle tegevussuuna on väärad jne. Ühed rõhutavad rohkem isiklikul tutvusel baseeruvat tegevust, teised jällegi vastastikkuse kultuuri levitamist jne., sealjuures osutades enesele, kes seda nagu ainukesena võib ja suudab teha.

Enesesiki mõistetavalt on tarvilikud mõlemad, peab olema ka suuremat isiklikku tutvust jne, millele siis rajada tulevane kultuuriline koostöö. Isegi teatud kadedused tunnet võiakse välja lugeda mõnest kirjutisest, tehakse etteheiteid teistele, sõpruslepingutes sõlmimises üldse ja nagu väheses tutvuses ja järele kaalumata talitamisest. Need on kõik täiesti taunitavad etteheited puht hõimumeelsuse ja töö seisukohalt ja lõpuks paljastavad seega nende eneste väärushtumise sellisesse liikumisse. Meie tõsiste hõimusõprade poolt ootaksime sel puhul küll suurt rõõmu uute sõprade juurdevõitmises, s. o. hõimutegevuse laienemises, argu tehtagu seda ometi üksikute kildkondade monopoliks, see on ju öieti üks hõimutöö eesmärk, et juurde võita uusi sõpru, sellega võidame juurde uusi jõude, kelle õlgadele lasub osa kõikide tööst ja vaevast. Samuti on asjatult irisatud sõpruse sõlmimise formaalse külje juures, kas sõlmida suuline või kirjalik leping, nagu oleneks sellest hõimumeelsus ja tahe. On katsutud isegi kirjutada halvaks panevalt kirjalikest sõpruslepinguist, olugi et enamuses kõik, vististi peale ühe, on kirjalikud. Asjata katsutakse seletada suulisi lepinguid otstarbelisimaks. Ka sõprusliitude ajalugu võib meile anda kogemusi ja näpunäiteid. Ei maksa sugugi uhkustada, nagu oleks see üks praegune suuline sõprusliit täiesti algupärane või midagi uut, juba enim, ülikooli algaastail ligi kümme aastat tagasi on sõlmitud ühe seltside hulka kuuluva organisatsiooniga seesugune sõprusliit, mis aga osutus otstarbele miifevastavaks, eriti soome asjaoludel, kui orgi liikmestik väga suur ja kiiresti vahelduv, pealegi isikliku tut-

vuse pidamine mitmeti raskeks osutus ja sellele järgnes loomulikult sidemete lõdvenemine ja lepingu kaitemine ununemise teel. Iseenesesiki mõistetavasti oleks sel puhul kirjalik leping osutunud otstarbelisemaks ja meie hõimutöö tulemused oleksid vist küll palju suuremad.

Hõimutöö ise on nüüdki juba painunud laialiseks ja mitmekesiseks. Nüüd on teatud ümberkorraldusi tehtud hõimuklubis, on katsutud juurde tõmmata kõike organisatsioonivastava esinduse moodustamise teel. Näib nagu oleks lõpuks ometi õigele hindamisele jõutud hõimutegevuse koostöös ja võib olla võimegi selle tulemuseks pidada rohkeid hõimutöö suunalisi ettevõtteid, mis viimasel ajal korraldatud. Tõsi küll, selliseid ettevõtteid on olnud arvult ja laadilt küllalt, aga nad ei taha ikkagi kujuneda kogu üliõpilaskonda haaravaks, nad jäävad siiski kitsama ringi lõbuks. Kas viimaks ei esine ka siin jällegi see tuntud üksmeele puudus ja vastastikune kadetus ning uhkus, mis ei lase minna kaugemale paljast koostöö tunnustamise formaalsest tahtest. Tahetakse näha igal pool ainult oma ettevõtteid, oma tegelasi ja teeneid. Üldse näikse mõistetavat natuke väärasti kõikide orgide koostööd sellel alal, tunnustatakse küll koordineeriva keskkorralduse tarvilikkust mõnedel vähem tähtsatel aladel, siiski tahetakse jätta omale patente enam tähtsatel aladel. Tahetakse üksikute orgide eriharrastuseks jätta suuremate tutvustusväljaannete ilmutamist üldhuvitatava läbilõigetega kummagi maa vaimlistest harrastustest, millega tahetakse nähtavasti levitada vastastikust tutvustamist. Seesugused üksikud väljaanded, kus ikkagi püütakse

igal juhul rõhutada seda vaimlist harrastust ja väljapaistvust ja mis teostatakse võimalikult kitsastes piirides, ei taha vist küll leida erilisel laiaringilist levingut ja anda soovitavaid tulemusi, ja jääb lõpuks ikkagi ainult teatud kildkonna-vaheliseks, kaugemale ta ikkagi ei ulatu. Kui tahetakse anda mingit üldist läbilõiget kõigist vaimuharrastustest, jne. ja sellega kõige kogu hõimusemist välja viia üksikute hõimuroomanikute ringest hõimurahvastele, siis tuleks küll hoiduda selliste üksikute erilmeliste väljaannete teostamisest ja teha seda kord tervikuna kõikide huviliste osa võtult, kaasa tõmmates ka mõlemalt poolilt vilistlasi, riigi- ja poliitikategelasi muude kultuuriringkondade hulgas, ainult seel teel võiksime loota suuremat edu ja tegelikke tagajärgi.

Erii soovitavaid tulemusi ei ole vist annud ka vastastikused üliõpilaskondade stipendiumid. Nagu arvata võib, ei ole vist küll suur osa neid stipendiaate peale oma organisatsioonide tutvustamise midagi nimetamismäärseid teinud vastastikus maa, rahva ja kultuuri ligemaks tutvustamiseks. Nende tööd saab seega hinnata vaid isikliku tutvuse loomise seisukohalt. Seni nad ei ole suutnud luua pidevat vahelüli laialdasemaks vastastikuseks tutvustamiseks.

Nii on meilgi veel küllalt asjaolusid, mis olnud takistuseks laialdasemale hõimutööle. Organisatsioonide omahuid jne. ei taha nagu kuidagi lasta seda hõimutööd üle oma kitsaste piiride. On tõesti aeg selle küsimuse juures unustada omavahe-line killustus ja esineda neis asjus tervikuna ka tegelikus töös ja siis võime tõsiselt kinnitada, et seisame kord hõimutöö reaalsete tulemuste lävel.

1) „Üliõpilasleht“ nr. 9 — 1930.

1) „Üliõpilasleht“ nr. 9 — 1930.

J. Ots.

Meie üliõpilase halbade eeltingimustest teadusliku töö alal.

Meie üliõpilasküsimused on viimasel ajal, eriti akadeemilise nädala tõttu, olnud seltskonnas ja ka ajakirjanduses tõsiselt päevakorral. Üliõpilaselt päritakse aru ja seda täie õigusega, sest rahval peab olema õigust jälgida akadeemilise noorsoo tegevust ja selgitada tema tuleviku-väljavaateid.

Üldiselt tundub, nagu tehtaks etteheiteid, et üliõpilane ei tee küllaldaselt teaduslikku tööd. Õpitakse ainult eksamite jaoks, ei tehta tööd töö enese pärast; peetakse jahti sooja koha ja suure palga peale. Harva kuulduv ka etteheiteid, et üliõpilane olevat pessimist, tal polevat usku meie tulevikku.

Ei tahaks küll arvata, et seesugused arvamused oleksid eriti domineerivad. Siiski kurb kuulata ja asud juurdlema, kas need etteheited tõesti põhjendatud. Kas teistes riikides on akadeemiline elu teissugune ses suhtes?

Selle küsimuse vastuseks puuduvad vajalikud andmed. Oletame, et meie üliõpilane teeb vähem teaduslikku tööd kui lääneeuroopa oma. Isegi sel juhul ei maksaks kurvastada, on mitmeid tegureid, mis võrreldes meie üliõpilase tingimustega mõne vana kultuurriigi omadega räägivad meie kaitseks, selgub, et loova töö vähesus meil on tingitud olukorrast, milles elame.

Suur osa lääneeuroopa ülikoolide tüsedamaid jõude põlvnevad jõukast haritlaskihist. Kas see ei moodusta soodsat ümbruskonda tulevastele teadlastele? Mõnestki keskpärasest taln dist on kohase ümbruse tõttu saanud silmapaistev teadusemees. Meil Eestis on suurem osa üliõpilasi pärit maalt. Eelnimetatud jõukas haritlaskiht on arvult minimaalne. Ümbruskond avaldab takistamatult oma mõju, ainult suuremad talendid suudavad end üles töötada.

Teine tähtis tegur on majanduslik, kindel on, et lääneeuroopa üliõpilased on suhteliselt palju jõukamad kui meie. Harva leidub meil Tartus üliõpilasi, kes võivad teha tööd töö enese pärast. Suur osa üliõpilasi ei või jätta tagaplaanile oma rahateenimise tarvidust, vähemalt esialgu mitte. Olukord nõuab: lõpeta võimalikult ruttu ülikool, et suudaksid teenida. Pärast, igapäevases tööasakeldusis kaob paratamatult huvi teadusliku töö vastu.

Lõpuks, — palju on meie üliõpilasel üldse lootust peale ülikooli lõpeta mist teha mingit suuremat põhjapanevat teaduslikku tööd? Mõõda on vist küll ajad, kus saadi kuulsaks teadlaseks mõne õnneliku juhu tõttu, s. o. ilma pikema uurimise ja suuremate kuludeta. Sääraseid juhte võib olla ka nüüd, kuid siiski kahtlane. Praegune teadus- ja uurimistöö nõuab suuri

teid, laboratooriume jne. Kõik see oma korda nõuab raha, palju raha. Raha, mida meil Eestis selleks ei jätku! Antagu meie teadlastele avaramad võimalused, ma olen veendunud, et paljud teadusehimalised asuksid usinusega tööle ja saavutaksid ka suuri tagajärgi. Ei või ju ometi nõuda üliõpilaselt — teadlaselt, et ta saavutaks resultate teadusepõhul, sealjuures teenides ise oma uuringuteks vajaliku kapitali, see võib olla võimalik vaid mõnel üksikul alal.

On ju täiesti arusaadav, et seesugune kurb teadmine võib hävitada töörõõmu ja tekitada kas või pessimismi; inimesel on ideid, on tahtmist tööd teha, kuid puuduvad võimalused nende kasutamiseks. Viimane tegur on eriti oluline teadusaladel, mis ei taotle praktilisi sihte. See on juba üldse väikeriigi ja kitsaste olude traagika. Sellepärast ärgem mõistkem hukka neid, kes puht teadusliku töö alalt taandunud praktilise teenistuse alale, ka nemad teevad loovat tööd!

Tõsi, on ju veel välismaa stipendiume, s. o. võimalus töötada hästi korraldatud instituutides, saavutada häid resultate jne. Aga stipendiaat on välismaal siiski ainult sallitud kü-

Ksv! Herman Evert.

laline ja seegi võimalus avaneb ainult vähestel.

Stipendiumid Tartu ülikooli juures on väikesed, mõeldud ainult elatamiseks, mitte teaduslikuks uurimistöödeks.

Kas võime siis oodata, et meie talvisest akadeemilisest perest võrsub suuremal arvul teadlasi? Tekib küsimus, kui suures ulatuses on see üldse soovitatav. On meil ju ainuke teadlase töötamise koht Tartu ülikool, see suudab võimaldada töötamist ainult vähesetele. Juba ülikooli algusest kestab suur võistlus õppetoolide ja assistendi kohtade pärast, eriti viimaste pärast ja milleks seda veelgi suurendada!

Arvan, et võime üldiselt siiski rahul olla meie üliõpilaste töö ja tagajärgede üle. Logelejaid ja eksamite jaoks õppijaid leidub lõpuks igas ülikoolis, see on juba üldnimilik nõrkus. Eestlane on küllalt elujõuline võistluseks lääne-euroopa rahvastega ja kui tulevikus vahekorrad riikide ja rahvuste vahel vähem teravad ja õppe-ning uurimis-asutis kaovad rahvusliku uhkuse vaheseinad, siis avaneb ka eestlastel võimalus kasutada paremaid teadusliku uuringu tingimusi, näidata ja kasutada täiel määral oma vaimuandeid.

Nüüd ärge nõutagu rohkem kui lubavad olud. Teeme tasa ja targu, ka ruttamisel on omad vead!

G. Martinoff.

Kuidas korraldada üliõpilasorganisatsiooni raamatukogu.

Tutvudes meie suuremate organisatsioonide raamatukogudega, selgus, et sellel alal on meil veel üsna vähe tööd tehtud. Ühine korraldus puudub täielikult ja mõned suuremad organisatsioonid on oma raamatukogud jätnud päris kahe silma vahele, rääkimata väiksemaid, kellel puuduvad majanduslikud võimalused.

Kõige suurem raamatukogu on EÜS-il: 14.000 köidet andis Selts üle E. R. Muuseumi arhiiviraamatukogule, kui seda 1909. a. asutama hakati. Praegu on kogus üle 10.000 köite. E. Ü. S-ile järgnevad: Estica — ligi 3000 köidet; Raimla — ligi 1400 kataloogitud + ca 200 kataloogimata raamatut + ca 500 vanemat võõrkeelset kataloogimata ajakirja ja raamatut; Põhjala — ca 1600 köidet Tartus ja sama palju Tallinnas; Liivika — 800 köidet + ajakirju vanemast ajast; E. N. Ü. S. — ligi 800; Ugala — ligi 800; Filiae Patriae — 400 köite ümber ainult ilukirjandust; Sakala — ca 400; Vironia — ainult mõned kaubandus- ja tehnikateaduslikud raamatud vanemast ajast.

Kahes viimati nimetatud organisatsioonid pole üldse mingit korraldust raamatukogude alal, kuna kõigis teistes on oma väljamõeldud liigitus ja muu korraldus. Ainult ENÜS-is on läbi viidud aval. rahvaraamatukogude kümnendliigitus.¹⁾

Nii on igas org-is tambitud oma rada. Oleks aga otstarbekohane, kui kõik org-id

1) Andmed org-ide kohta on kogutud 1930. a.

oma raamatukogudes paneksid maksta ühtlase korralduse ja liigituse, mis kindlasti aitab vältida eksimusi ja raskusi raamatukoguhoidjate töös.

Juba ainult aja ja energia kokkuhoitu mõttes on kõige kohasem omaks võtta üle riigi rahvaraamatukogudes maksvat korraldust ja liigitust, mõningate muudatustega, mis ülikooli raamatuk. juhataja hr. Fr. Puksovi poolt heaks kiidetud ja mis kohandatud üliõpilasorganisatsioonidele.

Liigitus.

O. Ilukirjandus.

00. Ilukirjanduse koguteosed (mitme maa autorite teosed).
01. Eesti kirjandus.
02. Inglise "
03. Saksa "
04. Prantsuse "
05. Vene "
06. Soome "
07. Skandinaavia kirjandus (Islandi, Norra, Rootsi, Taani).
08. Antiik kirjandus (Kreeka, Rooma).
09. Teiste maade kirjandus (Esperanto, Hispaania, India, Itaalia, Jaapani, Läti, Madalmaade (Hollandi, Belgia), Poola, Serbia, Tšehhi, Ungari jne. tähestikulises järjekorras).
1. Üldteosed (bibliograafia, raamatukogundus, entsüklopeediad, aadress-raamatud, kalendrid).
2. Usu-, mõtte- ja kasvatusteadus.
3. Ühiskonnateadus. Õigus.
4. Keele- ja kirjandusteadus. Kunst.
5. Täpsed teadused. Loodus- ja arstiteadus.

6. Rakendusteadused (Inseneri teadus, tööstus, sõjandus, sport).
7. Maa- ja rahvateadus. Rahvaluule.
8. Ajalugu. Elulood.
9. Laste kirjandus.

Et kõigis org-ides ilukirjandus moodustab umb. 50% kogu koosseisust, siis on O. liigis esitatud ka teised astmed. Kõik teised liigid võiak aga leppida nimetatud peaosakondadega, kuna raamatukogu suurus ei tõuse üle 10.000 köite. Viimasel juhul on kasulik ka neis tarvitusele võtta allosakondi, mis prl. H. Mugasto poolt väljatöötatud.

Raamatute liigitamise juures ei või arvestada ainult nende pealkirjadega, vaid tuleb jälgida ka sisu. Niisamuti ei mõjasta raamatu liiki kuuluvust selle keeleline külg, vaid ühes liigis võivad olla mitmekeelsed raamatud kõrvuti. Et aga ilma vaatamata juba riivil näha oleks, miskeelne mingi raamat on, selleks on soovitatav tarvitada iga keele kohta erivärilist etiketti (sedelit).

Ilukirjandus tuleb liigitada algupärasuse, mitte keelte järgi. Nii tulevad tõlked inglise keelest paigutada inglise kirjanduse alla. Riivil näitab siis keelelist erinevust värviline etikett, kuna süstemaatilises kaartkataloogis, kui see on olemas, tuleb luua erirubriike, märkides vahekaartidele: kõige enne inglise kirjandus algkeeles, siis tõlked tähestikuliselt — eesti, saksa, soome jne.

Seljal olevale etiketile kirjutatakse murru lugejana liigi nr. ja murru nimetajana järjenumber vastavas liigis. Samad numbrid kirjutatakse veel raamatu I kaane sisemisele küljele (ka murru näol).

Kogusse vastu võetud igasse raamatusse tuleb lüüa org-i tempel vahest järgmiselt: 1. tiitellehe II-le küljele, kohe raamatu pealkirja kohta. Siis jääb tiitelleht puhtaks, kuna templi väljakaapimine on ka võimata. Sellesse templisse tähtjale kohale, kirjutatakse harilikult inventari nr.. 2. Tempel tuleks lüüa raamatu teksti algusse, mitte sissejuhatus ega eessõna algusse. 3. tempel — teksti lõppu, meeldetuletuseks, kust raamat pärit. 4. Templid tulevad lüüa iga saja lehekoha kohta üks, kindlale leheküljele, mis igal org-il võib olla eriline, näit.: kas 17-nes, 51-ne esimesel sajil leheküljel jne.

Tempel tuleb veel lüüa raamatuis olevate piltide, tabelite ja kaartide tagumisele küljele.

Igas liigis tuleb numeratsiooni alata 1-est peale. Raamatute asetamine riiulile liikide järele, nende numbrilises järjekorras, on kõige otstarbekohasem, sest ühesisuline kirjandus on kõik üheskoos.

Kui mõni raamat on vastaval riiulil olevaist tülikalt suurem, siis on ruumi kokkuhoiu mõttes parem seda eraldada ja asetada, eriti suurtele määratud riiulile järjekorda inventari nr. järele, siis ei tule vanele-panemisi ja koha muutusi ette, ning igale raamatule jääb ta algul saadud koht lõpuni.

Suuruse tõttu liigi reast puuduva raamatu asemele pannakse harilikult papp-tahvel, millele on märgitud raamatu täpne nr., tiitel ja juhatus, kus see seisab.

Lugemislauas peab olema eriline riiul teatmeraatute jaoks.

Inventariraamat. Raamatute kustutamine.

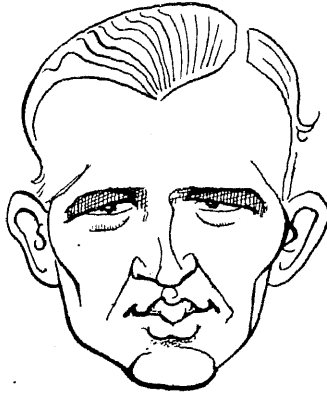
Tarvilik igale raamatukogule on inventariraamat, mis peab olema raamatukogus oleva kirjanduse täieline ja täpne nimekiri, nii et ta alati ja kiirelt annaks ülevaate raamatukogu seisukorrast ja arengust selles järjekorras, kuidas raamatud kogusse on tulnud.

Inv.-raamatuks on kõige kasulikum tarvitada Haridusministeeriumi poolt rahvaraamatukogudele välja töötatud põhinimestiku vormi, normaalvorm nr. 1, mis müügil Noor-Eesti juures. E. N. Ü. S-is, Liivikas ja Raimlas on see juba tarvitusel.

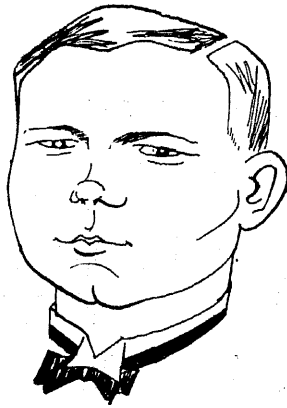
Selle vormi lahtrite pealkirju tuleks järgmiselt muuta ja täiendada: 8. ja 9. lahtris „Raamatu hind“ juurde kirjutada „sentides“. 8. lahtris maha tõmmata „Omavalitsusele kuuluvad raamatud“ ja asetada „Kõitmise hind“. 11. lahtrisse juurde kirjutada „Märkused“. 12. lahtris kustutada „Tähendused“ ja lahter joonestada vähemalt 7-eks vertikaalseks osaks. Iga osa lahterpealkirjad oleksid siis järgmised: 1. Eestikeelne, 2. Inglisekeelne, 3. Prantsusk., 4. Saksak., 5. Soomek., 6. Venek., 7. Muukeelne. Nii võib 12-dat lahtrit kasutada raamatute keelte järele liigitamiseks. Selleks on vastavas keelelahtris number ühega (1) vaja iga üksiku raamatu kohta märkida, mis keelne ta on.

Nüüd tulevad lahtrid täita vastavalt nende pealkirjadele. 9.-sse lahtrisse tuleb

kirjutada raamatu turuhind sentides, üks-kõik, kas see on ostetud brošeeritult, köidetult, hinnaalandusega või kingitu-

Vil! Artur Mägi.

Ksv! Johannes Liibus.

sena saadud. Kui kogu laseb raamatu kõita, siis märgib kõitmise hinna lahter nr. 8-sse.

I-esse lahtrisse kirjutatakse inventari nr., mille saab iga üksik raamatukogusse vastuvõetud kõide. Kui näiteks raamat köidetud paksuse tõttu mitmeks, siis pannakse ikka igale kõitele eri inventarinumber. Suuremate ajakirjade aastakäigud tulevad sageli lahutada mitmeks, kuid inv. nr tuleb igale kõitele oma. Järjenumber liigis tuleb aga sama, kui teatav teos on mitmes andes, näit. kogutud teoste juures. Samuti ajakirjade aastakäigud peaksid minema liigis kõik ühe numbril alla, siis on kergem nende leidmine. Liigi järjenumbrile tuleb siis juure märkida ainult ande või aastakäigu number väiksel, näit.:

01 01
32 — 1 32 — 2. jne.

Ajakirjadest kantakse ainult terve aastakäik inv.-raamatusse.

Ka noodid ja kaardid, kui nad moodustavad iseseisva üksuse, kantakse inv.-raamatusse iseseisva nr. all.

Kokkuvõtted iga lahtri kohta, lehek. all äärel, võiks kirjutada pliiatsiga, siis on paranduste tegemine hõlpsam.

Raamatute kustutamine nimestikust sünnib siis, kui raamat on lagunud, kadunud või muul teel kogust eemaldatud. Kustutatava raamatu inv. numbrile tõmmatakse kriips peale ja teisele raamatule seda enam ei anta, kuigi saadakse uus, mis täpselt eelmise sarnane. Viimane saab ikka uue nr. Tühjaks jäänud liigi järjenumbril on parem anda uuele raamatule samast liigist, kui tühjaks jätta, sest siis ei teki vahesid raamatute numeratsioonis riivileil. Lahter 11-sse tuleb kustutamise korral vastav märkus teha. Nimekiri kustutatud raamatute kohta oleks soovitav.

Kataloogid.

Väikeses kogus võib olla ka vihknimestik, kuid hõlpsam on eksimusi vältida ja tööd ühtlasemalt jaotada siis, kui kaartkataloogi korraldus areneb koos raamatukogu kasvamisega. Nii oleks soovitav, kui juba paarisaja kõite juures asutakse kaartkataloogi koostamisele.

Et võimaldada raamatute leidmist, tuleb koostada kataloog asjatundliku järjekindlusega, pidades silmas ühtlust kaartide kirjutamise ja kataloogi koostamise suhtes. Kõige otstarbekohasem oleks tarvitusele võtta kaks kataloogi: süstemaatiline (liigi) kataloog, mille kaudu lugeja saab ülevaate, millised raamatud olemas teatud ala (liigi) kohta ja autoralfabeetiline kataloog, kus arvestamata raamatu sisuga, kaardid paigutatakse autori või selle puudumisel pealkirja tähestikulises järjestuses.

Kasutades vaba juurdepääsu raamatule, võib üliõpil. org. leppida ainult autoralfabeetilise kataloogiga, kuna liigikataloogi asendavad raamatud ise, mis riiulitele paigutatud liikide järele.

Katalogikaardi suurus olgu 12,5×7,5 cm, mis on rahvusvaheline ja tarvitusel ka Ülikooli raamatukogus.

Kaardid järjestatakse kataloogis järjestamissõnade järele, mis kaardil esimesel kohal.

Ühenimeliste autorite kaardid seatakse järjekorda eesnimede järele. Kui mõnel puudub see, siis pannakse ta ühenimelistele kõige ette.

Lühnimed seisavad enne liitnimesid. Ühe kirjaniku nime piirides seisavad enne teoste kogud, siis üksikud teosed nende pealkirjade tähestik. järjekorras.

Vahekaardid pannakse autor-alfab. kataloogis iga tähe algusse. Igale vahekaardile tuleb märkida vastav täht, mis sellele kohe järgneb. Kataloog ilma vahekaardideta on poolik töö.

Kasulik oleks ka sõnastikkataloog, kuid selle koostamine nõuab põhjalikku asjatundmist ja vilunud tööjõude, milliseid aga org-idel nende ajutiste ja juhuliste ametnikkudena harva leidub.

Täpsemaid juhiseid kataloogimise ja liigitamise üksikujuhtude kohta peab iga

Ilmus

Aino Kallas: Valge laev

Aino Kalda Kogutud teoste II anne.
Tõlkinud Friedebert Tuglas.
224 lk. Hind 2 kr. 50 s., iluköites 3 kr.

SISU:

Legend noorest Odelest ja pidalitõbisest. Gerdruta Carponai. Lasnamäe valge laev. Üks kõigi eest. Vana Oru surm. Bernhard Riives. Võõras veri. Üks armastuselugu. Kogreitiik. Koopa kõrv. Rukkipõld. Võõras. Pimedus. Saaremaa intermezzo: Usutunnistus, Meil on surnu seltsis, Kullalaev, Ülemüüri, Rändav küünal, Inimene, Finis Poeseos, Nägemus, Tuiskliiv, Lahkuvate laevade linn, Saaremaa ülistus.

Midagi jumalikku oma lihtsuses, midagi mahasurumata omas kannatlikkuses, midagi algupärast ja igavest on nende lihtsate inimeste liigutustes ja kirgedes. Aino Kallas on luuletaja: ta näeb tõsiasja inetuses vaimlist ilu. Sellepärast loed tema teoseid kui unes."

Gerald Gould — Saturday Review.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus, Tartus, Lai tänav 35, telefon 6-01.

Värske ja lõbus meeleolu

tudengite organisatsioonide peoõhtutel ja olen-
gutel on ainult siis, kui nende laual ei puudu

E. T. K.

SÕSTRA- ja ÕUNAVEINID

ning maltsvad suupisted:

E.T.K. kilud ja E.T.K. sprotid.

Oma headuse poolest on need kaubad saanud
kõikide üldtunnustuse. Nõudke igalt poolt.

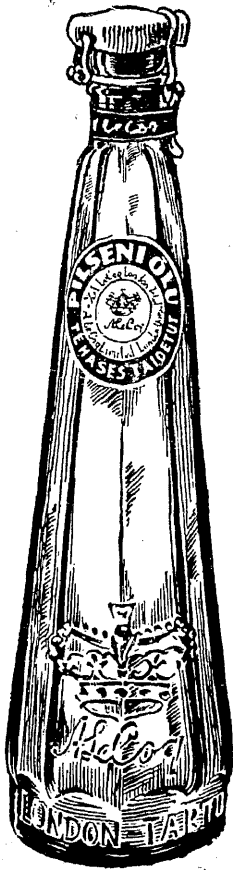
PEALADU: E. T. K.

TALLINN, LAI TÄNAV 39/41.

(EESTI TARVITAJATE KESKÜHISUS)

Haruladu Tartus, Maarjamõisa t. 21.

A.-s. A. LE COQ'i

London - Tartu

õllevabriku

õlu ja porter,

ning keedetud môdu, limonad, sooda, selters —
tuntud headuses.

Tartu linna tööstuskooli töökojad

vastu Vabadussilda, Kalda tän. nr. 16, telef. 6-15

täldavad kõiksugu tellimisi

**mööblitöö,
masinatööstuse ja
autoremondi alal.
Periodilised autokursused.**

Saada järgmised auto õpperaamatud:

Ins. I. Ivand'i

Auto-õpetus. Hind 7 kr. 50 s.

Mootorite osa. Hind 16 kr.

Elektri-osa. Hind 13 kr.

V. Raukas'e

Autojuhtimise õpetus. Hind 1 kr. 50 s.

Jõuvankrite seadus. Hind 50 senti.

Raamatute tutvumiskirjeldus.

Hind 20 senti.

Kes raamatute hinna rahas või postmarkides ette saadab, sellele saadetakse raamat kooli kulul postiga kätte.

Üliõpilas-organisatsioonidele soovitab
odavate hindadega:

tubakasaadusi, kilusid
šokoladi, ja muid
kompvekke, delikatess-
sprotte, kaupu.

En-gross äri

A. LUKSEP

Tartus, Kaubaheev 29, telef. 9-72.

A. JOSSET

Asutatud 1895. a.

TARTUS, KÜÜNI TÄNAV 4

PIDU-, TÄNAVA
JA SELTSKONNA

JALANÕUD

tuntud headuses.

raamatukoguhoidja ise omale hankima vastavaist käsiraamatuid ja juhiseist.)

L a e n u t a m i n e.

Ül.-org.-i raamatukogu peaks olema igal liikmel kui oma kodu raamatu., kust ta vabalt, oma heaksarvamise järele võib raamatuid kasutada. Kui välismail suure eduga tarvitatakse avalikkudes rahvaraamatukogudes avalikke riituleid, siis peaksid meil vähemalt üliõp.-org.-id võimaldama oma liikmetele vaba juurde- pääsu raamatutele.

Raamatu kasutamist võiks ajaga piirata, kui seda soovivad lugeda mitu isikut. Laenutamismäärused olgu täpselt välja töötatud.

1) K a t a l o o g i m i s j u h i s e d. Raamatukogu. R a a m a t u k o g u n d u s e a j a k i r i n r. 2. Tallinna, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing, märts 1929. Lkd. 107—116. Hind 1 kr.

2) H. M u g a s t o, Kümnenliigitus. Ilmumisel.

Kõige parem ja hõlpsam laenutamine on kaardiga. Kaart kirjutatakse igale raamatule, mis viimase kogus olles on ta tiitellehe vahel. Lugejaid ei ole vaja nummerdada, vaid igaüks, kes raamatu võtab, kirjutab ise oma nime kaardi I-esse lahtrisse, II-se lahtrisse laenamisa- aja ja III-dasse tagasitoomise aja. Kui laenutamine toimub ainult ametnikkude kaudu, siis täidab kaardi II-se ja III-da lahtri muidugi ametnik. Kogust laenu- tatud raamatute kaardid pannakse sel- lekohasesse kasti ja järjestatakse liigi ja liigi järjenr. järele. Numbrite järele on kaardi leidmine hõlpsam, näit. revisjoni ajalgi. Iga liige võtab ise raamatu, täi- dab kaardi, paneb selle vastavasse kasti õigesse järjekorda ja tagasitoomisel teeb jälle kõik ise, ning asetab raamatu riiu- lile õigesse kohta. See moodus takistab statistika tegemist. Takistusest pääseb üle, kui tagasiasetamist toimivad ainult ametnikud, kes siis enne seda kaardilt tarvilikud andmed üles märgivad. Amet- nikkude asi on ka see, et nad kaardid

õiges järjekorras hoiavad ja valesti ase- tatud raamatud õigesse kohta panevad.

Kõige praktilisem laenutamiskaart oleks 15 × 10 sm, mis on keskmise rah- vusvahelise formaadi suurus. Joonte laius kaardil võiks olla ¼ inglistolli. Kaart on jaotatud vertikaalselt kahte ossa. Säärasel kaardil võib märkida 70 laenutamist, mis on keskmiselt ühe ra- amatu iga.

Lõpuks nimetan ka raamatukogu, mida meil veel ei ole, kuid milline tule- leks tingimata asutada Edustuse juurde, s. o. Üliõpilaskonna raamatuk., mis oleks avatud kõigile üliõpilastele. Säärane raamatuk. on olemas Helsingi üliõpilas- konnal ja see töötab seal nii intensiiv- selt, et töö on 6 alalist ametnikku. Sel- lesse võiksid siis org.-id üle anda ka oma vanu raamatuid, mida nad ruumi- puudusel oma kogudes ei saa hoida.

Ants Vihman.

Üliõpilaskonna IX Edustuse 11. koosolek 6. III 1931.

Kohal on 22 esindajat. Koosolekut juhatab ksv! H. P a a l m a n n, proto- kollib ksv! V. P ä r t e l p o e g

P ä e v a k o r r a s:

1. Protokollid.
2. Üliõpilas-omaabi korraldus ja programm.
3. Üliõpilaskonna erifondide mää- rused:
 - a) Haigekassa fond.
 - b) Üliõpilasmaja fond.
4. Kirjastuslepingu kinnitamine.
5. Juhatuse otsuste kinnitamine.
6. Läbirääkimised.

Juhataja teatab, et Edustusest on lahkunud ksv! O. T u b a r i k, kelle asemele on kutsutud ksv! M ü h l - h a u s e n (org.-matu), kes ka koos- olekust osa võtab.

Edustuse koosolekute protokollid 18. XI 30 ja 6. II 31 kinnitatakse, vii- mane täiendusega p. 4 juures.

K s v ! M a r m o r. Üliõpilaskonna omaabi ettevõtted on aja kestel tun- duvalt paisunud ja sellega koos ka ülesanded sellel alal. Senised tule- mused ja kogemused on näidanud, et omaabi organisatsioon nõuab teat- ud ü m b e r k o r r a l d a m i s t ja koordineerimist. Omaabi organisatsi- oon vajab koondamist keskkoha kätte, kust omaabi ettevõtteid juhifakse ja neile stabiilsust antakse, kaasa tõm- mates seltskonda, ülikooli õppejõude rahailma esindajaid j. t. Inimeste vahelduvuse tõttu on omaabi ettevõtte- tel seni teatud juhuline ilme, mis ma- jandusliikkude ettevõtete juures ei ole aga lubatav. On tarvilik, et üliõpi- laskond korraldaks omaabi ratsio- nalsemale alusele ning annaks töö

koordineerimise mõttes nende juhti- mise ühe asutise kätte. Oli kavatsus välja töötada teatav organisatsiooni- kava ja üldine omaabi programm; seal oleks olnud ka põhimõtteline omaabi tehniline rakenduskava sees, kuid seda ei ole toetusnädala töö- dega ülekoormatuse tõttu suudetud teha.

Eriti tuleb päevakorrale küsimus — kas stipendium või õppelaen?

Tagasimaksetavate stipendiumide summadest oleks võimalik luua õp- pelaenu fond, millest saaks üliõpila- sed laenu. Üliõpilaskonnal tuleks koostada kavasid ja märgukirjad saata vastavatele asutistele.

Üliõpilaskonna omaabi ettevõtted tunnevad juba puudust ruumide mõt- tes. Koosolekute pidamiseks puu- duvad otstarbekohased saalid. On rida põhjusi, mis tõstavad ülesse uue üliõpilasmaja ehitamise küsimuse. Üksikud üliõpilasorganisatsioonid saaksid sel teel terve rida kulusid kokku hoida. Üliõpilaskonnalt peab välja minema uue üliõpilasmaja ehi- tamise algatus.

Haigekassa kiire ellukutsumine on viibinud seni üliõpilaskonna põhikirja puudusel, seks on nüüd tee lahti. Sa- maga seoses on tervishoidliku kont- rolli küsimus. Üliõpilaskonna töö- börsi ja korteri-vahetalitus on teos- tatav teatavate ametnikkude olemas- oluga.

Peab konkreetselt välja töötama omaabi organisatsiooni kava.

K s v ! H u i k vaidleb stipendiu- mide tagasimaksetavaks muutmise vastu. Laenu tegemine muutub palju- dele võimatuks.

K s v ! M ü h l h a u s e n ei ole ka õppelaenufondi vastu, kuid leiab, et ei ole mõeldav praeguste stipendiu- mide kaotamine. Järgu ülikoolile või- malus määrata summasid parematele üliõpilastele oma äranägemise järele.

Stipendiumide küsimuses on pike- maid vaidlusi pooli ja vastu.

Võetakse vastu ettepanek: et ju- hatusele tehakse ülesandeks omaabi organisatsiooni programmi väljatöö- tamine ja Edustusele lähemaks kaalu- miseks esitamine.

Samuti tehakse juhatusel üles- andeks esineda Sise-Kohtu ministeer- iumile palvega rahalise loterii kor- raldamiseks loa saamiseks, mille sissetulekud läheksid omaabi ette- võteteks.

Võetakse vastu ühel häälel käsi- tusele võtmiseks haigekassa fondi ja üliõpilasmaja fondi määrused. Mõle- mad määrused käivad veel rakenda- mata fondide hoidmise korra ja kog- umise kohta.

Kirjastusfondi, — mis juba tegeli- kult rakendatud, määrused valmivad loodeavasti järgmiseks Edustuse koosolekuks.

Kirjastusleping Akadeemilise koo- peratiiviga E. Kilksoni „Füüsika prak- tikumi“ kohta võetakse vastu.

Käsiraamatukogu ja lugemislaua palgaliseks ametnikuks kinnitatakse juhatusel ettepanekul ksv! B. V e n e ja üliõpilasköögi juhatajaks senine k. t. pr. M. R i t s i n g.

Läbirääkimiste all peatub ksv! P a a l m a n n veel eeloleva töö juures käesoleva Edustuse kestvuse ajal ja ksv! H u i k käsiraamatukogu korra juures.

K s v ! M ü h l h a u s e n teeb üliõpila- sköögi suhtes etteheiteid, millele vast- tab ksv! Marmor. Küsimuse ümber tekkis pikemaid polemiseerivaid vaid- lusi.

Otsustatakse Edustust ja juhatusel pildistada 8. märtsil kl. 1/2 12.

Koosolek lõpeb kl. 0.15.

Akadeemilisi teateid.

X Edustuse valimisteks 10 nimekirja.

Eelolevateks X üliõpilaskonna Edustuse valimisteks esitati tervelt 10 nimekirja (möödunud aasta 7 nimekirja asemel). Kandidateerivad alljärgnevad rühmitused.

Nr. 1 — Ühendatud vene üliõpilaste rühm, esikandidaadid A. Kl em m, G. El m a n o v i t š j. t.

Nr. 2 — Naiskorporatsioonide rühm (süa kuuluvad korp! Filiae Patriae ja korp! Amicitia) — nimekirja eesotsas A. P e r i.

Nr. 3 — Loomaarstiteaduskonna eesti rahvusliku korporatsiooni Fr. Tartuensise nimekirja A. P a a b o'ga eesotsas.

Nr. 4 — Põllumajandus-, mat.-loodus- ja arstiteaduskondade organiseerumatud üliõpilased. Esimene kandidaat E. G e r b e r s o n.

Nr. 5 — Üliõpilasseltside ühine kandidaatide nimekirja. Esimesed kandidaadid: I. T ö n i s s o n, A. L a a s i, E. K u r e m a, I. R e b a n e, R. T a s s o j t.

Nr. 6 — Õigus-, majandus-, filosoofia- ja usuteaduskondade organiseerumatud üliõpilased A. M ü h l h a u s e n'iga eesotsas.

Nr. 7 — Eesti korporatsioonide rühm. Esimesed kandidaadid: H. P a a l m a n n, O. L e e s m e n t, E. T i k e n b e r g, A. K ö l l j. t.

Nr. 8 — Ühendatud juudi soost üliõpilaste nimekirja. Esikandidaadiks D. P a s t e r n a c k.

Nr. 9 — Üliõpilaskogude rühm V. K o r n e l'iga eesotsas.

Nr. 10 — Saksa üliõpilaste rühm; esikandidaat A. D r e v i n g.

Valimistoimkonna otsusega tühistati esialgu org-matute II nimestik, kuna ta nõutele ei vastanud. Nimekirja esindaja protestis selle otsuse vastu, juues ette, et nimekirja vastu võtmisel on ette tulnud juhuline eksitus vastuvõtmise aja suhtes. Protesti kaaludes leidis valimistoimkond võimaliku olevat protesti tähele panna ja nimekirja maksvaks lugeda.

Aktus prof. Peeter Põllu mälestuseks.

Pühap. 8. skp. oli korraldatud ülikooli aulas aktus kadunud prof. P. Põllu mälestuseks, millest õige rohkearvuliselt osa võeti. Aktuse avakõne pidas rektor prof. J. K õ p p — tule tades meelde, millise suure ja väärtusliku inimese kaotasime P. Põllu surmaga. Haarava ja täpselt iseloomustava kõne lõpetas lgp. rektor sõnadega: „Kes oma aja parematele püüetele on elanud, see on elanud kõikidele aegadele.“ Dekaan P. H a l i s t e andis kujukä pildi kadunu väsimatust töõjõust ülikooli algaegadel selle loojana ja kuraatorina ja

tema hilisemast tegevusest ülikooli juures Mag. K o o r t kõneles prof. P. Põllu pedagoogilistest vaadetest ja tema teotsemisest pedagoogika õpetooli juures. Kadunu õpilaste nimel kõneles ksv! V i i t a l.

Ilusat mälestusaktust kaunistasid akadeemilise meeskoori, üliõpilaskonna segakoori ja solist E. Laanenbeki ettekanDED.

Üliõpilaste arv

veebruari kuul oli 3853. Üksikute teaduskondade järgi jagunesid need järgnevalt: usuteaduskonnas — 129 üliõpilast, õigusteaduskonnas — 816, majandusteaduse osakonnas — 731, arstiteadusk. — 310, rohuteaduse osakonnas — 177, kehakasvatuse osakonnas — 41, filosoofiateadusk. — 697, matem.-loodusteaduskonnas — 337, loomaarstiteadusk. — 162, põllumajandusteadusk. — 312 ja metsaasjanduse osakonnas — 141.

Stipendiumid ja õpperahast vabastamised käesoleval semestril.

Ülikooli määrsummadest antavale 155 stipendiumile olid tänavu 340 üliõpilast soovivaldisi esitanud ja õpperahast vabastamist palusid 864 üliõpilast.

Üksikute teaduskondade järgi jagunesid määratud stipendiumid alljärgnevalt: usuteaduskonnas — 5, õigusteadusk. — 32, majandusteaduse osak. — 30, arstiteaduskonnas ühes farmaatsia ja kehakasvatuse osak. — 22, filosoofiateadusk. — 28, mat.-loodusteadusk. — 14, loomaarstiteadusk. — 6 ja põllumajandusteadusk. ühes metsaasjanduse osak. — 18. Suuruse järgi olid stipendiumid järgmised: à 90 kr. semestril kokku 60 stipend., à 60 kr. sem. — 40 stipend. ja à 40 kr. sem. — 55 stipendiumi.

Õpperahast vabastati kokku 475 üliõpilast. Üksikutes teaduskondades: usuteadusk. — 21 (neist 14 poolest õppemaksust), õigusteadusk. — 67, majandusteaduse osak. 61, arstiteadusk. — 67 (neist 28 poolest), filosoofiateadusk. 123 (neist 86 poolest maksust), matem.-loodusteadusk. — 53 (neist 14 poolest), loomaarsti teadusk. — 20 (neist 5 poolest) ja põllumajandusteaduskonnas 62 üliõpilast (neist 25 poolest maksust). Ülikooli stipendiaatidena on 155 üliõpilast õppemaksust vabad, õppejõudude lastena ja ülikooli personali kuuluvate isikutena vabastati kokku 61 üliõp., peale selle vabastati üliõpilaskonna palvel 3 soome üliõpilast õppemaksust, kes käesoleval semestril üliõpilaskorralduste stipendiaatidena Tartu ülikoolis õppivad.

Tallinna linna stipendiaatideks

pro 1931. a. I sem. otsustas ülikoolivalitsus ette panna: stud. theol. O. P u u m, stud. rer. gymn. Magda L a n g, stud. pharm. A. V õ m m a,

stud. phil. Linda H a m m e r m a n, stud. phil. Leida K a r u, stud. Aleksandra K a s k, stud. phil. Leida R e b a n e, stud. Vera V a s s i l j e v, stud. phil. Alice V e n d t, stud. Terese L e i d o r f, stud. math. Hilda R o o s ja stud. agr. Roman M i h k e l s o n, kokku 12 üliõpilast.

Tartu linna stipendium

määrati stud. rer. gymn. Johannes L a u r s o n'ile ja stud. med. vet. Aleks. S i m m'ile.

Teiste stipendiumide saajaiks

osutasid: „Osk. Seisleri nimeline stipendium — stud. jur. Agnes K r o o s, o/ü „Viru“ stipendium — stud. agr. Johannes R e i t e l'ile, Metsade Peavalitsuse stipendiumid — stud. E. A r b e i t e r, stud. Ewald H i n t ja stud. Joh. S e l b e r g, Põllumajanduse Peavalitsuse stipendiumid — stud. E. J a s k a, stud. A. K u s t a s s o n, stud. Ado R ä n k e l ja stud. E. R e b a n e.

Üliõpilaskonna käsipalli esivõistlused.

Tänavu mängud üld- ja eriklassis.

Kuna eelmistel aastatel üliõpilaskonna käsipalli võistlused korraldas kas Akadeemiline Spordiklubi või, nagu möödunud aastal, kehalise kasvatusse instituudi üliõpilased, siis teeb seda tänavu esmakordselt üliõpilaskonna juures töötav n.n. sporditoimkond, kuhu kuuluvad eelpool nimetatud asutiste ja üliõpilaskonna esitajad.

Tänavused võistlused on eri- ja üldklassis, millest tingitud ka meeskondade rohke osavõtt.

Eriklassis.

võistlevad korvpallis meestele ÜS. Raimla, Eesti üliõpilaste Selts ja ÜS. Liivika. Võrkpallis tulevad võistlusväljale samade organisatsioonide meeskonnad. Võrkpallis naistele on võistlustel korp! Filiae Patriae, E. Naisüliõpilaste Seltsi ja organiseerumate naiskond.

Elav osavõtt üldklassis võistlustel.

Korvpallis meestele võistlevad korp! Rotalia, korp! Frat. Estica, ÜS. Liivika, E. Üliõpilaste Seltsi ja korp! Sakala meeskonnad Võrkpallis meestele: korp! Fr. Livensis, korp! Sakala, ÜS. Liivika ja E. Ü. S-i meeskonnad. Võrkpallis naistele korp! Filiae Patriae ja organiseerumate naiskond. Eriklassis võistlused on turniiri süsteemis ja üldklassis ühe miinuse süsteemis toimkonna poolt väljavalitud järjekorras.

Võistlused algavad juba laupäeval 14. skp.

ülikooli võimlas. Esimesel võistluspäeval kohtuvad üldkl. korvpallis meestele: Rotalia-Estica ja 2) Liivika-ÜS. Üldkl võrkpallis meestele Liivensis-Sakala, erikl. võrkpallis naistele Filiae Patriae-ENÜS.

Järgmine mängupäev on laupäeval, 21. skp., kus kohtavad üldkl. võrkpallis meestele Liivika-EÜS, üldkl. korvpallis meestele Sakala-Rotalia ja Estica võitja ja erikl. võrkpallis naistele E.N.Ü.S.-organiseerumate naiskond.

Võisilused viiakse läbi viiel õhtul. Mäletavasti möödunud aastal olid meistriks E.Ü.S-i meeskond ja organiseerumate naiskond.

Üliõpilasorganisatsioonide aasta-päevi.

21. märtsil — ÜS. Liivika.
23. märtsil — ÜS. Concordia.
27. märtsil — Korp! Fr. Tartuensis.

Pariisi ajakirjanduse fakulteedi lõpetanud.

Hiljuti lõpetas Pariisi Ecole des Hautes Etudes Sociales ajakirjanduse osakonna Tatjana Poska, esitades selle lõpetamisel töö teemal: „Jaan Tõnisson ajakirjanikuna.“

Stipendiumi pikendati

teaduslikele stipendiaatidele mag. Hans Särevile, kes Pariisis matemaatika alal edasi töötab ja mag. Helmut Kristalile edasitöötamiseks kriminaalõiguse alal Viinis ja Itaalias.

Riigikohtunik A. Palvadre

ei korralda käesoleval semestril ajapuudusel praktilisi töid administratiivõiguse alal.

Õigusteadl. Nikolai Kuben

on kinnitatud diplomitud edasiõppijaks poliitilise ökonomia alal.

Mag. phil. kraadi vääriliseks tunnistati Erna Ariste, sünd. Potsepp, kes filosoofia-teaduskonna lõpetanud ja vastava magistratöö „Eesti laste salakeeled“ esitanud.

Ametisse kinnitati.

Ülikooli valitsus kinnitas ametisse dr. Feliks Raudkepp — närvikliiniku vanemaks assistendiks, stud. med. Voldemar Üprus — närvikliiniku noorema assistendi k. t., stud. med. Edgar Greineri — vaimu- ja närvahaiguste kliiniku noorema assistendi k. t., arst Lisbeth Vutt — lastekliiniku nooremaks assistendiks, loomaarst Roman Vidrik — loomateravishoiu ning piimahügieeni instituudi nooremaks assistendiks ja stud. Evald Lanenbek — abiassistentiks muusikaõpetaja koha juurde hääleseade alal.

Prof. H. Parts

on määratud riigi tervishoiu nõukogu liikmeks 1931. a. rohuteaduse alal.

Ametist vabastati.

Ametist on lahkunud lastekliiniku noorem assistent Selma Kask ja loomateravishoiu ning piimahügieeni instituudi noorem assistent O. Einer.

Dr. med. Johannes Rives

on määratud üheks aastaks Põhja-Ameerika Ühendriikidesse Rockefelleri Foundationi stipendiaadina edasi töötama.

Savo Osakonna 26. aastapäev

oli 20. veebruaril. Kogunud oli palju noort peret kui ka vanu, kellede hul-

gas ka ülikooli rektor K. R. Brotherus. Öhtu kestel peeti rida kõnesid, milledest nimetada mag. V. Väänäsel — Ülikoolile; mag. L. Heinrichuselt — võõrastele ja üliõp. T. Himselt — isamaale.

Tervituste-telegrammid aastapäevale saadeti Osakonna auliikmeile president Svinhufvudile ja riigivanem Pätsile.

Kõnede vahel mängis Savo-Karjala orkester ja lauldi õhtukohaseid laule. Osakonna aastapäevast võtsid osa ka sõpruslepinglased korp! Frat-Estica ja korp! India oma esinajate kaudu.

Karjala Osakonna

aastapäeva-pidustus peeti 28. veebruaril.

Ungari rahvuspäeva

puhul peetakse Tartus 2. aktust. Pühapäev. 15. skp. kell 7 õ. korraldatakse Eesti Üliõpilaste Seltsis vastavasisuline õhtu, kus kõnelevad lektor J. Györke ja vill H. Jänes.

Teisip. 17. skp. toimub üliõpilasmajas Hõimuklubi korraldusel teine aktus, kus kõnedega esinevad prof. dr. S. v. Csekey, hr. pastor L. Viszkoti ja prof. J. Mark.

X Üliõpilaskonna Edustuse valimiste asjus

on Pärnumaa ja Virumaa Üliõpilaskogud üliõpilasmaja kuulustahvile teadaande välja pannud, milles teatavaks tehakse, et nimetatud kahel kogul midagi ühist pole valimistel esineva üliõpilaskogude kandidaatide nimekirjaga.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimise hind 3 kr. aastas, 1½ kr. semestrilis.

Üliõpilasseltside Liidu poolt erinumbrit toimetanud: Jaan Ots, Alfred Rästas, Henn Sarv ja Paul Vahi.

Vastutav toimetaja: Erich Siil. Tegevtoimetaja: Bertram Karro. Liikmed: Peeter Järve, Jaan Ots. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Trükkikoda Ed. Bergmann, Tartus.

Foto

Armin Lomp

Tartus, Vana tän. 6.

Telefon 2-53

Taksiautode seisukoht

„Segerlini“ ees, Rüütli ja Kүүtri tän. nurgal

telef. nr. 12-34.

Odava tariifiga tõldautod.

Pikamaa sõidud kokkuleppel alla tariifi hinna.

Seisukohal autod igal ajal saadaval.

VANEMUINE

—≡— einelaud. —≡—

Telef. 40.

Maitsevad lõuna- ja õhtusöögid.

Mugavam koosviibimise koht!

♣ JOOVASTAVAD JOOGID ♣
KABAREE / MUUSIKA / TANTS

AVATUD KELLA 1-NI ÖÖSEL.

Kui Teie sõidate Tallinna,

siis külastage meie mööbliladu tehase juures!

SOOVITAME:

MAGAMIS-, SÖÖGITOJA- JA KABINETI MÖÖBLEID

SUURES VALIKUS.

A.-S. „MASSOPRODUKT“

Tallinnas, Suur Tartu maantee 61-a, telefon 308-96.

KOKKUHOIDU

TULEB NOORELT HARJUTADA!

Kohasemaks raha hoiukohaks on ÜHISPANGAD.

Ühispangad on laialiste rahvahul-
kade pangad. Nende mõju on seda
suurem, et nad koondunud ühise
keskkoha ümber.

Selleks keskkohaks on

EESTI RAHVAPANK

TALLINN, S. KARJA T. 19
OMAS MAJAS

10. märtsil s. a. peale laskime alan-
datud hinnaga müügile

5625

väärtuslikku raamatut

Õigus- ja majandusteaduse üliõpilaste tähele-
panu juhime siinkohal võimalusele alandatud
hinnaga osta järgmisi tarvilikke raamatuid:

A. Luiga toimetatud

Kriminaal Kohtupidamise seadus

hinnaga 3 kr. (broš.) 6 kr. asemel.

T. Grünthali toimetatud

Tsiviil Kohtupidamise seadus

hinnaga 3 kr. (broš.) 6 kr. asemel.

Hinnakirjad tasuta saadaval meie raamatukauplusest.
Alandatud hinnaga raamatute müük kestab ainult
20 päeva.

NOOR-EESTI KIRJASTUS — Tartus, Rüütli 4.

R. NAPP

TARTUS, KÜÜTRI tn. 3

(Rüütli tn. nurgal)

Eeskujulik ja odavam
I järgu juuksetööst.-äri.

Daamide ja
härrade
jaoskond.

Äris töötavad parimad
tööjõud.

Hinnad võistlemata.

Coiffeur R. NAPP

Diplomeeritud juuksetööstuse meister.

Külastage!

Tartus, Küütri 3.

Aktsiaselts Eesti Reisibüroo

Peakontor: Tallinn, Pikk 6, tel. 433-20 & 433-21.

Osakond: Tartu, Suurturg 7, tel. 3-72.

Pärnu, Rütli tän., Endla majas, telef. 113.

Telegrammide aadress: „ERBO“, Tallinn, resp. Tartu, Pärnu.

Raudteepiletite eelmük:

- a) Kodumaal kõikidesse jaamadesse.
- b) Välismaale kõikidesse suurematesse linnadesse.

Esitused ja agentuur kõikidelt suurematelt Euroopa reisibüroodelt.

Ringreisipiletid turistidele.

Rahvahetus ja valuuta müük reisi-
jatele.

Välismaa passide ja viisumite muretse-
mine.

Laevasõidupiletid kõikidele kodumaa ja
Baltimere liinidele.

Ulgumerede piletid Inglise, Saksa, Prant-
suse, Rootsi ja Ameerika liinidele.

Kanadasse piletid Canadian Pacific Rail-
way Co liini peale.

Õhusõidupiletid „Aero“ ja „Deruluffi“
liinidele.

L
I
V
O
N
I
A

ÕLU
MODU
LIMONAD

TARTUS, KALDA 5/6 TEL. 2-38

Iga tudeng nõuab ainult

EESTI ÕLUT

Valmistatud

kodumaa odra linnastest.

Hind 50 senti.

EESTI
RAHVUSNAAMATUKOGU
AR